

ZBIERKA

**STANOVÍSK NAJVYŠŠIEHO SÚDU
A ROZHODNUTÍ SÚDOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

OBSAH

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach trestných

- 1. Zánik trestnej zodpovednosti za trestný čin pytliactva podľa § 181d ods. 1 Trestného zákona v znení zákona č. 399/2000 Z. z. - lovenie rýb v čase ich ochrany osobou, ktorá mala povolenie na rybolov, za účinnosti Trestného zákona platného do 31. júla 2001 (§ 181d ods. 1 Trestného zákona v znení zákona č. 399/2000 Z. z.) nie je trestným činom pytliactva, ale iba priestupkom podľa § 35 ods. 1 písm. f) zákona č. 372/1990 Zb., ktorý je premlčaný uplynutím jedného roka (§ 16 ods. 1 Trestného zákona).....7**
- 2. Prekročenie podmienok nutnej obrany v zmysle § 13 Trestného zákona z hľadiska excesu intenzívneho a excesu extenzívneho — ak obvinený vystúpil na obranu fyzickej integrity inej osoby napadnutej pästným útokom takým spôsobom, že viacnásobne bodol útočníka nožom (strednou až veľkou intenzitou) do oblasti chrbta v čase, keď tento už upúšťal od ďalšieho útoku a snažil sa z miesta činu odísť, nekonal v medziach nutnej obrany v zmysle § 13 Trestného zákona, lebo takáto obrana bola celkom zjavne neprimeraná útoku (exces intenzívny), pričom bola vykonaná v čase, keď útok priamo nehrozil ani netrval (exces extenzívny).....14**
- 3. Povolenie podmiennečného odkladu výkonu trestu je v zrejmom rozpore s účelom trestu v zmysle § 266 ods. 2 Trestného poriadku v prípade niekoľkonásobného porušenia dôležitej povinnosti uloženej zákonom v cestnej premávke - Povolenie podmiennečného odkladu výkonu trestu odňatia slobody, a to aj v prípade, ak je súčasne uložený trest zá-**

kazu činnosti vedenia motorových vozidiel u páchatel'a trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 224 ods. 1, 2 Trestného zákona a trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 201 písm. d) Trestného zákona v prípade, ak v cestnej premávke niekoľkonásobne porušil dôležitú povinnosť uloženú mu zákonom a v príčinnej súvislosti s týmto konaním spôsobil ťažší následok, je v zrejmom rozpore s účelom trestu v zmysle § 266 ods. 2 Trestného poriadku.....27

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach občianskoprávných, obchodných a správnych

- 4. Vlastníctvo** — spracovaním (§ 135b ods. 1 Občianskeho zákonníka) nie je možné nadobudnúť vlastníctvo iba časti cudzej veci (stavby).....33
- 5. Doručovanie** - zásielka súdu, doručovaná účastníkom konania poštou, sa považuje za doručení uplynutím tretieho dňa od jej uloženia pri dodržaní postupu predpokladaného v § 47 ods. 2 O. s. p. len vtedy, ak sa adresát zásielky v čase plynutia trojdňovej úložnej lehoty v mieste doručovania zdržiaval a zároveň mal reálnu možnosť si písomnosť v tejto lehote vyzdvihnúť. Aj pre lehotu uvedenú v tomto zákonnom ustanovení treba použiť všeobecne platné pravidlá pre počítanie lehôt (§ 55 a nasl. O. s. p.).....38
- 6. Súdne poplatky** - námietky proti zmenkovému platobnému rozkazu nie je možné považovať za odvolanie. Ide o samostatný opravný prostriedok proti zmenkovému platobnému rozkazu. Súdny poplatok za námietky v zmenkovom a šekovom konaní sa vyrubuje uznesením. Konanie o námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu nie je možné zastaviť pre nezaplatenie súdneho poplatku. 43

7. **Bezďôvodné obohatenie** — zisk, ktorý podnikateľ dosiahne svojou podnikateľskou činnosťou, nie je úžitkom v zmysle ustanovenia § 458 ods. 2 Občianskeho zákonníka.....46
8. **Škoda spôsobená prevádzkovou činnosťou** - zmluva o užívaní bezpečnostnej schránky v banke je zmluvou nepomenovanou (§ 269 ods. 2 Obchodného zákonníka, resp. § 51 Občianskeho zákonníka). Ak v dôsledku poruchy schránky vznikla užívateľovi škoda, ide o škodu spôsobenú vecou použitou pri prevádzkovej činnosti a banka za škodu zodpovedá podľa § 420a písm. a) Občianskeho zákonníka.....51
9. **Súdne preskúvanie** - rozhodnutie o žiadosti o priznanie príspevku na kúpu osobného motorového vozidla a o zastavení výplaty peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich s prevádzkou osobného motorového vozidla nie je vylúčené zo súdneho preskúvania.....57
10. **Dávka sociálnej pomoci** - ak je dávka sociálnej pomoci určená výlučne osobe, ktorá v priebehu konania zomrela, zanikol dôvod na jej poskytovanie. Súd musí konanie o preskúmanie právoplatného rozhodnutia správneho orgánu o takomto nároku zastaviť z dôvodu, že subjekt súdneho konania zanikol bez právneho nástupcu.....59
11. **Nárok na priznanie dávky** - peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla podľa § 61 ods. 1 a 5 zákona č. 195/1998 Z. z. v znení neskorších predpisov o sociálnej pomoci je upravený ako fakultatívna dávka sociálneho zabezpečenia. Rozhodnutie o takejto dávke je vecou úvahy správneho orgánu, preto aj v prípade splnenia všetkých podmienok, uvedených v zákone, nárok na jej priznanie nevzniká.....61

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach trestných

1. ROZHODNUTIE

Lovenie rýb v čase ich ochrany osobou, ktorá mala povolenie na rybolov, za účinnosti Trestného zákona platného do 31. júla 2001 (§ 181d ods. 1 Trestného zákona v znení zákona č. 399/2000 Z. z.) nie je trestným činom pytliactva, ale iba priestupkom podľa § 35 ods. 1 písm. f) zákona č. 372/1990 Zb., ktorý je premlčaný uplynutím jedného roka (§ 16 ods. 1 Trestného zákona) *)

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 13. januára 2005,
sp. zn. 3 Tz 16/2004)

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 19. novembra 2002, sp. zn. 1 To 643/02, vyslovil, že napadnutým rozsudkom a konaním, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon v § 258 ods. 1 písm. e), ods. 2, v § 259 ods. 3 Trestného poriadku a v § 3 ods. 1, § 181d ods. 1 Trestného zákona v znení zákona č. 399/2000 Z. z. v neprospech obvineného S. P. V dôsledku toho zrušil uvedený rozsudok a súčasne zrušil rozsudok Okresného súdu Liptovský Mikuláš z 21. augusta 2002, sp. zn. 3 T 141/04, ako aj ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad. Okresnému súdu Liptovský Mikuláš prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Z o d ô v o d n e n i a :

Rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš z 21. augusta 2002, sp. zn. 3 T 141/01, bol obvinený S. P. uznaný za vinného zo spáchania trestného činu pytliactva podľa § 181d ods. 1 Trestného zákona v znení zákona č. 399/2000 Z. z., ktorého sa mal dopustiť na tom skutkovom základe, že

hoci ako člen Slovenského rybárskeho zväzu bol uzrozumený o zákaze lovu rýb v nepstruhových vodách od 24.00 hod do 04.00 hod. v mesiacoch máj až august a o všeobecnom zákaze lovu vo vodnej nádrži Liptovská Mara

*) *Podľa § 20 zákona č. 372/1990 Zb s účinnosťou od 1. januára 2004 priestupok nemožno prejednať, ak od jeho spáchania uplynuli dva roky.*

v čase do 31. mája 2001, dňa 1. júna 2001 v čase o 00.15 hod. na polostrove zvanom Špic nachádzajúcom sa na južnom brehu vodnej nádrže Liptovská Mara pri obci Galovany, vedľa diaľnice D1 v kilometri č. 447,80, okres Liptovský Mikuláš, revír č. 554, lovil ryby na dve udice značky Lipno modrej farby s navijakmi nezistených značiek a elektronickými signalizátormi záberu, ktoré mal nahodené spôsobom „na ťažko“.

Za to okresný súd obvinenému podľa § 181d ods. 1 Trestného zákona uložil peňažný trest vo výmere 5 000,- Sk, a pre prípad zmarenia tohto peňažného trestu mu bol podľa § 54 ods. 3 Trestného zákona ustanovený náhradný trest odňatia slobody na dva mesiace. Podľa § 49 ods. 1 Trestného zákona mu bol uložený aj trest zákazu činnosti loviť ryby na vodných tokoch a vodných plochách, na ktoré vydáva povolenie Slovenský rybársky zväz alebo orgán štátnej správy, a to na dobu jedného roka.

Z podnetu odvolania podaného obvineným Š. P. Krajský súd v Žiline dňa 19. novembra 2002 rozsudkom, č. k. 1 To 643/02-102, podľa § 258 ods. 1 písm. e), ods. 2 Trestného poriadku zrušil citovaný rozsudok Okresného súdu Liptovský Mikuláš v časti týkajúcej sa výroku o uložení peňažného trestu. Sám krajský súd následne na základe ustanovenia § 259 ods. 3 Trestného poriadku podľa § 181d ods. 1 Trestného zákona uložil obvinenému Š. P. peňažný trest vo výmere päťtisíc slovenských korún a podľa § 54 ods. 3 Trestného zákona stanovil pre prípad úmyselného zmarenia peňažného trestu náhradný trest odňatia slobody na dobu pätnásť dní.

Na základe oboch citovaných rozsudkov došlo k právoplatnému odsúdeniu S. P. dňom. 19. novembra 2002.

Generálny prokurátor Slovenskej republiky podal dňa 1. júla 2004 pod číslom IV Pz 164/04-15 podľa § 266 ods. 1 Trestného poriadku na Najvyšší súd Slovenskej republiky sťažnosť pre porušenie zákona v prospech obvineného S. P. V písomnom vyhotovení sťažnosti namietal, že rozsudkom Krajského súdu v Žiline bol v neprospech tohto obvineného porušený zákon v ustanoveniach § 258 ods. 1 písm. e), ods. 2, § 259 ods. 3 Trestného poriadku a v konaní, ktoré tomuto rozsudku predchádzalo, malo dôjsť k porušeniu zákona taktiež v neprospech obvineného v ustanoveniach § 3 ods. 1, § 181d ods. 1 Trestného zákona v znení zákona č. 399/2000 Z. z.

Vyslovil názor, že oba súde v rámci postupu svojho konania správne zistili skutkový stav vecí, keď na podklade dostatočného a zákonne zisteného skutkového stavu vecí ustálili, že obvinený, ako člen Slovenského rybárskeho zväzu, disponujúci rybárskym lístkom a povolením loviť ryby, v inkriminovanom čase dňa 1. júna 2001 o 00.15 hod. na predmetnom mieste lovil

ryby, hoci na Liptovskej Mare v roku 2001 bol lov v mesiaci jún možný od 04.00 hod. do 24.00 hod.

K pochybeniu krajského súdu podľa sťažovateľa došlo preto, že skutkový stav bol posúdený v rozpore s vtedy platnou právnou úpravou, takže došlo k nesprávnemu výkladu a posúdeniu účinnosti Trestného zákona z hľadiska ustanovenia § 16 ods. 1 Trestného zákona.

Protiprávne konanie obvineného malo byť správne posúdené ako trestný čin pytliactva podľa § 181d ods. 1 Trestného zákona v znení zákona č. 399/2000 Z. z. účinného do 31. júla 2001, a nie ako rovnaký trestný čin v znení zákona č. 253/2001 Z. z. účinného od 1. augusta 2001 (v čase rozhodovania oboch súdov).

Protiprávne konanie obvineného preto podľa sťažovateľa nevykazovalo znaky trestného činu, ale malo byť posúdené len ako priestupok podľa § 35 ods. 1 písm. f) zákona č. 372/1990 Zb., pričom krajský súd mal správne podľa § 258 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku zrušiť rozsudok súdu prvého stupňa a následne podľa § 259 ods. 3 Trestného poriadku a podľa § 226 písm. b) Trestného poriadku obvineného spod obžaloby oslobodiť.

Sťažovateľ preto navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil porušenie zákona rozsudkom Krajského súdu v Žiline v ustanoveniach § 258 ods. 1 písm. e), ods. 2, § 259 ods. 3 Trestného poriadku a v konaní, ktoré mu predchádzalo, aj porušenie zákona v ustanovení § 3 ods. 1 Trestného zákona a § 181d ods. 1 Trestného zákona v znení zákona č. 399/2000 Z. z. v neprospech obvineného S. P.; ďalej navrhol zrušiť oba rozsudky vynesené v pôvodnom konaní a prikázať Okresnému súdu Liptovský Mikuláš, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 267 ods. 1 Trestného poriadku preskúmal na podklade sťažnosti pre porušenie zákona správnosť všetkých výrokov napadnutého rozhodnutia, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a zistil, že táto sťažnosť je plne dôvodná.

Podľa § 258 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku odvolací súd zruší napadnutý rozsudok, ak je uložený trest neprimeraný.

Podľa § 258 ods. 2 Trestného poriadku ak je vadná len časť napadnutého rozsudku a možno ju oddeliť od ostatných, zruší odvolací súd rozsudok len v tejto časti; ak však zruší, hoci i len sčasti, výrok o vine, zruší vždy súčasne celý výrok o treste, ako aj ďalšie výroky, ktoré majú vo výroku o vine svoj podklad.

Podľa § 259 ods. 3 Trestného poriadku odvolací súd môže rozhodnúť sám o podmiennečnom zastavení trestného stíhania alebo rozsudkom vo veci, len ak možno nové rozhodnutie urobiť na podklade skutkového stavu, ktorý bol v napadnutom rozsudku správne zistený a prípadne doplnený dôkazmi vykonanými pred odvolacím súdom. V neprospech obžalovaného môže odvolací súd zmeniť napadnutý rozsudok len na základe odvolania prokurátora, ktoré bolo podané v neprospech obžalovaného; vo výroku o náhrade škody tak môže urobiť aj na podklade odvolania poškodeného, ktorý uplatnil nárok na náhradu škody.

Podľa § 3 ods. 1 Trestného zákona trestným činom je pre spoločnosť nebezpečný čin, ktorého znaky sú uvedené v tomto zákone.

Trestného činu pytliactva podľa § 181d ods. 1 Trestného zákona v znení zákona č. 399/2000 Z. z. účinného do 31. júla 2001 sa dopustí, kto neoprávnene zasiahne do výkonu práva poľovníctva alebo do výkonu rybárskeho práva tým, že bez povolenia loví zver alebo ryby, alebo kto ukryje alebo na seba alebo iného prevedie zver alebo ryby takto ulovené.

Trestného činu pytliactva podľa § 181d ods. 1 Trestného zákona v znení zákona č. 253/2001 Z. z. účinného od 1. augusta 2001 až doposiaľ sa dopustí, kto neoprávnene zasiahne do výkonu práva poľovníctva alebo do výkonu rybárskeho práva tým, že bez povolenia loví zver alebo ryby alebo loví zver alebo ryby v čase ich ochrany alebo zakázaným spôsobom alebo kto ukryje, prechováva alebo na seba alebo na iného prevedie zver alebo ryby neoprávnene ulovené alebo nájdené.

Podľa § 35 ods. 1 písm. f) zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení zákona č. 253/2001 Z. z. o priestupkoch účinnom do 31. júla 2001 priestupku sa dopustí ten, kto úmyselne neoprávnene zasiahne do práva poľovníctva alebo do výkonu rybárskeho práva alebo úmyselne poľuje na zver alebo loví ryby v čase hájenia.

Podľa § 35 ods. 1 písm. f) zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení zákona č. 139/2002 Z. z. o priestupkoch účinnom od 1. augusta 2001 do 31. marca 2002 sa priestupku dopustí ten, kto úmyselne neoprávnene zasiahne do práva poľovníctva alebo do výkonu rybárskeho práva.

Týmito zákonnými ustanoveniami sa Krajský súd v Žiline dôsledne neriadil a chybné vyniesol dňa 19. novembra 2002 rozsudok, č. k. 1 To 643/02-102, v citovanej podobe. S postupom krajského súdu možno súhlasiť len do tej miery, že z hľadiska zisteného skutkového stavu nemožno Okresnému súdu Liptovský Mikuláš nič vytknúť, pretože spoľahlivo, zákonne a bez najmenších pochybností bolo správne skutkovo ustálené, že obvinený

Š. P. ako člen Slovenského rybárskeho zväzu, disponujúci rybárskym lístkom a povolením na rybolov, lovil dňa 1. júna 2001 v čase okolo 00.15 hod., hoci na Liptovskej Mare v roku 2001 bol lov v mesiaci jún možný od 04.00 hod. do 24.00 hod.

Na druhej strane krajský súd - a rovnako pred ním aj okresný súd - takto správne zistený skutkový stav veci posúdili v rozpore s právnou úpravou platnou v čase skutku, ktorú bolo nutné na uvedenú problematiku z hľadiska ustanovenia § 16 ods. 1 Trestného zákona aplikovať.

Pre právne posúdenie konania obvineného S. P. bol rozhodujúci výklad pojmu „bez povolenia“ uvedený v ustanovení § 181d ods. 1 Trestného zákona v znení zákona č. 399/2000 Z. z. účinného do 31. júla 2001. Podľa vtedy účinného zákona č. 102/1963 Zb. o rybárstve osoba loviaca ryby musela mať platný rybársky lístok a povolenie na rybolov, ktoré mohol vydať len užívateľ rybárskeho revíru, t. j. príslušné organizácie Slovenského rybárskeho zväzu.

Okrem toho mohlo ministerstvo poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva vydať vo výnimočných zvlášť odôvodnených prípadoch osobitné povolenie, ktoré oprávňovalo na lov rýb v rybárskych revíroch v ňom vyznačených. Toto povolenie nahrádzalo rybársky lístok i povolenie na rybolov vydané užívateľom rybárskeho revíru, pričom mohlo byť vydané aj tomu, kto nie je členom Slovenského rybárskeho zväzu.

Aj v prípade tohto osobitného povolenia bola loviaca osoba povinná riadiť sa platným zákonom o rybárstve, jeho vykonávacou vyhláškou a miestnym rybárskym poriadkom vydaným príslušnou organizáciou Slovenského rybárskeho zväzu.

Krajský súd v Žiline v napadnutom rozsudku preto v rozpore s účinným zákonom mylne uviedol, že ak obvinený P. lovil ryby v dobe všeobecného zákazu lovu, lovil ryby bez povolenia, a to bez ohľadu na fakt, že inak mal platné povolenie na rybolov na danom mieste.

Tento výklad odporuje nielen predpisom upravujúcim oblasť športového rybárstva, ale aj zneniu ustanovenia § 181d ods. 1 Trestného zákona a § 35 ods. 1 písm. f) zákona č. 372/1990 Zb. účinným v čase spáchaného skutku, t. j. 1. júna 2001.

Krajský súd v Žiline si svojim výkladom jednoznačne zamenil a pomýlil pojem „všeobecný zákaz lovu v mimopstruhových vodách“ (§19 ods. 2 vyhlášky č. 103/1963 Zb.) s pojmom „denné doby lovu v mimopstruhových vodách“ (§ 35 vyhlášky č. 103/1963 Zb.). Bez ohľadu na túto skutočnosť podľa

zákonnej úpravy platnej v čase skutku nebolo možné vydať iný druh povolenia ako povolenie na rybolov v zmysle § 11 ods. 1 zákona č. 102/1963 Zb. a osobitné povolenie podľa toho istého zákonného ustanovenia.

Trestný zákon v znení účinnom do 31. júla 2001 v ustanovení § 181d ods. 1 Trestného zákona stanovil ako znak formálnej stránky trestného činu neexistenciu povolenia, avšak blanketná norma v podobe zákona č. 102/1963 Zb. také povolenie presne definovala; krajský súd preto nemohol relevantne dospieť k záveru, že obvinený Š. P. lovil ryby bez povolenia, pretože jednoducho príslušné povolenie mal. Z tohto dôvodu nebolo možné pre absenciu formálnej stránky súdeného trestného činu posúdiť protiprávne konanie v rozsahu záverov krajského súdu ako trestný čin. Za daných okolností a platného právneho stavu prichádzalo do úvahy právne posúdenie skutku ako priestupku podľa § 35 ods. 1 písm. f) zákona č. 372/1990 Zb., keďže došlo k naplneniu stavu, podľa ktorého sa priestupku dopustí ten, kto úmyselne neoprávnené zasiahne do práva poľovníctva alebo do výkonu rybárskeho práva alebo úmyselne poľuje na zver alebo loví ryby v čase hájenia. Podľa § 20 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch však priestupok nemožno prejednať, ak od jeho spáchania uplynul jeden rok. Táto jednoročná lehota má prekluzívny charakter, pričom jej plynutie nemožno prerušiť, lehotu nemožno predĺžiť ani skrátiť.

V zhode so stanoviskom sťažovateľa možno preto konštatovať, že Krajský súd v Žiline mal pri aplikovaní § 258 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku v celom rozsahu zrušiť prvostupňový odsudzujúci rozsudok Okresného súdu Liptovský Mikuláš z 21. augusta 2002, sp. zn. 3 T 141/01, a oslobodiť obvineného P. podľa § 226 písm. b) Trestného poriadku spod obžaloby okresného prokurátora v Liptovskom Mikuláši.

Keďže však krajský súd tak neurobil, napadnutým rozsudkom porušil zákon v ustanoveniach § 258 ods. 1 písm. e), ods. 2, § 259 ods. 3 Trestného poriadku v neprospech obvineného Š. P. Nielen rozhodnutím krajského súdu, ale aj predchádzajúcim konaním a rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš z 21. augusta 2002, sp. zn. 3 T 141/01, bol porušený v neprospech obvineného zákon taktiež v ustanoveniach § 3 ods. 1, § 181d ods. 1 Trestného zákona v znení zákona č. 399/2000 Z. z.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z týchto dôvodov vyslovil porušenie zákona v neprospech obvineného uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia, zrušil v celom rozsahu oba dotknuté nezákonné odsudzujúce rozsudky a súčasne zrušil aj všetky ďalšie rozhodnutia na zrušené rozhodnutie obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad. Podľa § 270 ods. 1 Trestného poriadku napokon prikázal

prvostupňovému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v zmysle g' 274 ods. 2 Trestného poriadku uznesením na verejnom zasadnutí, ktoré vykonal touto formou so súhlasom obvineného a sťažovateľa.

V zmysle § 270 ods. 4 Trestného poriadku orgán, ktorému bola vec prikázaná, je viazaný právnym názorom, ktorý vo veci vyslovil najvyšší súd a je povinný vykonať procesné úkony, ktorých vykonanie najvyšší súd nariadil.

Úlohou okresného súdu bude vykonať hlavné pojednávanie a rozhodnúť v súlade so zákonom.

2.

ROZHODNUTIE

Ak obvinený vystúpil na obranu fyzickej integrity inej osoby napadnutej pástnym útokom takým spôsobom, že viacnásobne bodol útočníka nožom (strednou až veľkou intenzitou) do oblasti chrbta v čase, keď tento už upúšťal od ďalšieho útoku a snažil sa z miesta činu odísť, nekonal v medziach nutnej obrany v zmysle S 13 Trestného zákona, lebo takáto obrana bola celkom zjavne neprimeraná útoku (exces intenzívny), pričom bola vykonaná v čase, keď útok priamo nehrozil ani netrval (exces extenzívny),

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 17. augusta 2004, sp. zn. 2 To 21/2004)

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe odvolania obžalovaného M. B. a poškodeného B. S. proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 20. novembra 2003, sp. zn. 1 T 6/03, na základe § 258 ods. 1 písm. e), ods. 2 Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o treste a rozhodujúc vo veci v zmysle § 259 ods. 3 Trestného poriadku obžalovanému M. B. podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona uložil trest odňatia slobody vo výmere 10 (desiatich) rokov so zaradením do druhej nápravno-výchovnej skupiny. Odvolanie poškodeného B. S. podľa § 256 Trestného poriadku zamietol.

Z o d ô v o d n e n i a :

Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave z 20. novembra 2003, sp. zn. 1 T 6/03, bol obžalovaný M. B. uznaný za vinného z pokusu trestného činu vraždy podľa § 8 ods. 1, § 219 ods. 1 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že dňa 10. marca 2001 asi o 9.40 hod. v autobuse mestskej hromadnej dopravy, linky č. 95 v priestore zastávky na Starohájskej ulici v Bratislave po tom, ako spozoroval, že jeho brat E. B. má v autobuse fyzickú potýčku s B. S., k tpil.ii pristúpil a loveckým nožom P čepeľou dlhou 127 mm štyrikrát bodol poškodeného B. S. do oblasti chrbta, pričom dve z týchto rán prenikli do hrudníka a pľúc a spôsobili pneumotorax a bemotorax. Poškodený B. S. bol následne prevezený do Nemocnice s poliklinikou Sv. Cyrila a Metoda na Antolskej ulici, kde bol urgentné hospitalizovaný a bodné rany

mu boli lekársky ošetrované. Dňa 1. apríla 2001 však v nemocnici na následky náhleho krvácania pod tvrdú plenu mozgovú zomrel.

Za to bol odsúdený podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona na trest odňatia slobody vo výmere 12 (dvanásť) rokov.

Podľa § 39a ods. 3 Trestného zákona bol pre výkon uloženého trestu zaradený do druhej nápravno-výchovnej skupiny.

Podľa § 229 ods. 1 Trestného poriadku bol poškodený B. S., nar. 22. apríla 1950, bytom Bratislava, Tupolevova 14 s nárokom na náhradu škody odkázaný na konania vo veciach občianskoprávných.

Proti tomuto rozsudku podali v zákonnej lehote odvolanie obžalovaný M. B., ktorý ho odôvodnil sám a tiež prostredníctvom svojho obhajcu a poškodený B. S., ktorý spomenutý opravný prostriedok odôvodnil prostredníctvom splnomocnenca.

Odvolanie obžalovaného M. B. smerovalo proti výrokom o vine a treste. Odvolateľ poukázal na to, že rozhodnutie súdu prvého stupňa kvalifikovať jeho konanie ako pokus trestného činu nepriamo ovplyvnilo neštandardné správanie sa médií i politikov (napr. minúta ticha za poškodeného v parlamente) ako aj to, že poškodeného ako splnomocnenec v trestnom konaní zastupoval predseda poprednej politickej strany SMER, ktorá dlhodobo vykazuje najvyššie preferencie v prieskumoch verejnej mienky.

Obžalovaný krajskému súdu vyčítal, že nevzal do úvahy všetky okolnosti významné pre rozhodnutie a nevysporiadal sa s jeho obhajobou, že nemal úmysel usmrtiť poškodeného.

Pri posudzovaní kritérií nutnej obrany prvostupňový súd hodnotil intenzitu potýčky medzi poškodeným a jeho bratom Eduardom Bangom ako nízku — vzájomné sácanie sa a to na základe výpovedí svedkov Mgr. L. K., Mgr. S. D., F. J. a P. R.

Tento záver krajského súdu je nesprávny.

Svedok Mgr. L. K. v prípravnom konaní uviedol, že začiatok konfliktu nevidel, nevedel sa vyjadriť k tomu, čo predchádzalo napadnutiu poškodeného z jeho strany, či tam prebehla nejaká hádka alebo bitka. Svedkyňa Mgr. S. D. síce vypovedala aj o drganí a sácaní sa, ale jej výpoveď v napadnutom rozsudku je vytrhnutá z kontextu. Totiž už vo výpovedi v prípravnom konaní v nadväznosti na uvedené sa vyjadřila aj v tom smere, že nevie, či sa už udierali päťami alebo sa len tak strkali. Výpoveď svedka F. J., ktorú krajský súd vyhodnotil v jeho neprospech je pritom aj podľa zistení prvo-

stupňového súdu značne nepresná, lebo tento svedok na rozdiel od všetkých ostatných priebeh skutkového deja vnímal diametrálne odlišne a tvrdil, že poškodený mal v čase útoku sedieť. Podľa jeho názoru výpoveď tohto svedka je celkom neverohodná.

Ďalším pochybením krajského súdu je, že žiadnym spôsobom nevyhodnotil ďalšie vykonané dôkazy, odporujúce už spomenutým posudzovaným dôkazom.

Svedkyňa J. K. v prípravnom konaní k priebehu konfliktu uviedla, že jej to vytváralo dojem bitky, akoby sa bili päšťami. Svedok M. R. v prípravnom konaní vypovedal, že videl ako poškodeného bijú dvaja muži. Najskôr videl, že poškodený sa bije päšťami s tlstším mužom. Na hlavnom pojednávaní 15. októbra 2002 svedok uviedol, že začiatok bitky nevidel a sledoval ju v tej fáze, keď sa vzájomne udierali päšťami do ramien. Keď vystupoval z autobusu videl, že sa bijú B. a ten muž nižšieho vztasu, strkali sa, udierali sa päšťami do ramien a keď sa snažil dostať dnu do autobusu druhými dverami, videl ako ten nižší muž drží B. pod krkom a bitka sa presunula k druhým dverám. Jeho brat, svedok E. B. opakovane a podrobne popísal v prípravnom konaní priebeh konfliktu tak, že poškodený ho kopol nohou do zadnej časti tela, na čo nasledoval vzájomný pästný súboj. Tejto výpovedi korešponduje aj lekársky nález MUDr. M. o zraneniach jeho brata, ku ktorému krajský súd vôbec neprihliadol.

Súd prvého stupňa sa nezaoberal ani hodnotením nepriamych dôkazov o možnej intenzite potýčky. Z výpovede otca poškodeného, B. S. a tiež svedka M. R. vyplynulo, že poškodený chodil do posilňovne a navyše podľa údajov ostatne uvedeného svedka sa poškodený asi dva mesiace venoval thajskému boxu. Uvedenú okolnosť potvrdil aj bývalý spolužiak poškodeného, svedok A. B. Z uvedeného vyplýva, že poškodený bol športovec a aktívne sa venoval bojovému umeniu, pri ktorom a v boji proti súperovi používajú predovšetkým päste a nohy. Zo súboru priamych i nepriamych dôkazov potom možno vyvodiť záver, že išlo o pästný súboj značnej intenzity.

Pri posudzovaní podmienok nutnej obrany z toho hľadiska, kto bol útočníkom, je irelevantné, či v čase jeho zapojenia sa do konfliktu bol poškodený v defenzíve a nie v pozícii útočníka, pretože ak má byť obrana úspešná, musí byť silnejšia ako intenzita útoku. Lekárskou správou MUDr. M., výpoveď jeho brata E. B. a celkom nezainteresovaného svedka T. K. bolo nepochybne preukázané, že poškodený bol útočníkom, lebo z jeho iniciatívy začal konflikt. Okolnosť, či poškodený bol v momente jeho zapojenia sa do konfliktu v defenzíve alebo v ofenzíve nie je jednoznačne preukázané. V zmysle zásady „in dubio pro reo” bolo preto treba vychádzať z toho, že poškodený bol

po celý čas v prevahe proti jeho bratovi, na obranu ktorého vystúpil. Opačný záver krajského súdu, pre ktorý vylúčil možnosť posúdenia jeho konania ako nutnej obrany, nie je v odôvodnení napadnutého rozsudku žiadnym spôsobom vysvetlený.

Na neprimeranosť obrany a vybočenie z jej medzí nemožno v predmetnej veci usudzovať z toho, že poškodenému spôsobil vážne zranenia a sám žiadne neutrpel a ani z toho, že proti neozbrojenému útočníkovi použil zbraň. Dôležitým hodnotiacim kritériom z hľadiska, či išlo o primeranú obranu je to, ako konkrétnu situáciu videl a zhodnotil obranca. Použitú intenzitu jeho obrany odôvodňujú viaceré okolnosti. Išlo o útok na jediného súrodenca, s ktorým má veľmi silné citové puto, čo potvrdil aj znalec z odvetvia psychológie prof. PhDr. A. H., CSc. Voči nemu, bratovi, otcovi a ďalším rodinným príslušníkom došlo opakovane k bezdôvodným verbálnym a násilným fyzickým útokom zo strany príslušníkov hnutia Skinhead's. Aj keď v tejto veci sa nepotvrdila príslušnosť poškodeného, k obrane zistenej intenzity sa uchýlil v dôsledku dlhodobej stresovej situácie, ako aj z frustrácie z neriešenia uvedeného problému. K útokom dochádzalo opakovane práve v prostriedkoch mestskej hromadnej dopravy, kde prakticky napadnutý nemá možnosť úteku a jedinou jeho možnosťou je brániť sa všetkými možnými prostriedkami. Poškodený mal na sebe bundu takej značky, ktorú nosia „skíni“ a on podvedome vyhodnotil situáciu ako mimoriadne vážnu, ohrozujúcu život jeho brata, čo bolo ovplyvnené aj tým, že tento je sympatizantom ľavicových hnutí a uvedenú skutočnosť prejavoval aj viditeľnými nášivkami na svojej bunde. Navyše k útoku došlo štyri dni pred výročím vzniku prvého slovenského štátu, kedy pravidelne dochádza k zvýšenej aktivite radikálnych pravicových skupín. Znalec prof. PhDr. A. H., CSc. ozrejmil, že fáza jeho rozhodovania prebiehala veľmi rýchlo, bez racionálneho hodnotenia pri výbere vhodnej alternatívy. Uvedenú skutočnosť potvrdzuje aj výpoveď svedka J. T., vodiča autobusu, z ktorej vyplýva, že od momentu zastavenia autobusu na zastávke až po zavretie dverí prebehlo 54 sekúnd.

Otázku primeranosti obrany bolo potrebné vyhodnotiť predovšetkým z jeho subjektívneho presvedčenia. On nemohol vedieť, či poškodený nie je ozbrojený, pretože bol k nemu otočený chrbtom a ani to, či v autobuse nie je viac útočníkov. Pokiaľ by sa odvolací súd nestotožnil s jeho názorom o primeranosti obrany, da) do pozornosti inštitút tzv. putatívnej obrany (obransy proti domnelému útoku) a v spojitosti s tým aj publikované názory buď o úplnej beztretnosti páchateľa z dôvodu skutkového omylu alebo maximálne o jeho zodpovednosti za trestný čin spáchaný z nedbanlivosti. V uvedenom prípade by ho teda bolo možné uznať za vinného maximálne z trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 222 ods. 1 Trestného zákona.

Jeho zavinenie vo forme nepriameho úmyslu usmrtiť poškodeného nie je preukázané. Tu nestačí zistenie, že poškodeného bodol do chrbta, a preto vedel, že ho môže usmrtiť. Treba vychádzať z okolností, za ktorých k tomuto konaniu došlo, z pohnútky konania a z úmyslu útočiť priamo na životne dôležité orgány.

Motívom jeho konania bolo odvrátiť útok proti svojmu bratovi. O jeho skutočnom úmysle svedčí predovšetkým to, že po skončení potýčky v autobuse už v konaní nepokračoval. Ak by bol chcel poškodeného usmrtiť, mohol tak urobiť vonku po jeho vystúpení z autobusu. Nebol preukázaný jeho úmysel zasiahnuť životne dôležité orgány, pretože poškodený bol pri konflikte s jeho bratom v neustálom pohybe a jeho chrbát bol v tej chvíli jediným miestom, ktoré sa dalo zasiahnuť. Navyše pre afekt, ktorý bol príčinou zmenšenia príčetnosti chýbala koordinácia jeho konania, o čom svedčí rozptýl rán ako aj to, že okrem poškodeného zranil brata i seba. Rany boli vedené v stave silného rozrušenia, išlo o skratové konanie, a preto nie je namieste uvažovať o úmysle vyžadovanom ustanovením § 219 Trestného zákona. Toto stanovisko podporuje aj výpoveď znalca prof. PhDr. A. H. CSc. na hlavnom pojednávaní, z ktorej vyplýva, že chrbát tvorí najrozsiahlejšiu a najdostupnejšiu časť tela a nemožno predpokladať, že by páchatel v tak silnom afekte bol schopný nejakého cieleného útoku na miesta nazahrňujúce životne dôležité orgány.

Krajský súd pochybil aj pri rozhodovaní o treste, keď pri už uvedenej právnej kvalifikácii jeho skutku nepoužil ustanovenie § 40 Trestného zákona o mimoriadnom znížení trestu odňatia slobody napriek tomu, že sú u neho dané také okolnosti prípadu, ktoré uvedený postup odôvodňujú. Ide o súbor poľahčujúcich okolností spočívajúcich v tom, že čin spáchal v silnom rozrušení, vo veku blízkom mladistvým (18 rokov a 9 mesiacov), odvracajúc útok bez toho, že by boli celkom splnené podmienky nutnej obrany, že pred jeho spáchaním viedol riadny život, čin úprimne oluloval a pri jeho objasňovaní napomáhal príslušným orgánom.

Z uvedených dôvodov obžalovaný navrhol, aby odvolací súd podľa § 258 ods. 1 písm. b), písm. d), písm. e) Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok v celom rozsahu a aby sám vo veci rozhodol na základe § 259 ods. 3 Trestného poriadku tak, že ho oslobodí spod obžaloby z dôvodu uvedeného v § 225 písm. b) Trestného poriadku. Alternatívne navrhol uznať ho za vinného z trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 222 ods. 1 Trestného zákona a uložiť mu mierny prevýchovný trest.

Poškodený B. S. vo svojom odvolaní namietal správnosť výroku, ktorým bol podľa § 229 ods. 1 Trestného poriadku so svojím nárokom na náhradu

škody odkázaný na konanie o veciach občianskoprávných. Uviedol, že krajský súd *síce* dôvodne neuložil obžalovanému povinnosť nahradiť mu majetkovú škodu vo výške 109 227,60 Sk, ktorá mu vznikla v súvislosti s pohrebom syna (nebola totiž preukázaná príčinná súvislosť medzi konaním obžalovaného a smrťou poškodeného, v spojitosti s ktorou mu vznikli pohrebné náklady,), no na strane druhej odkázanie s týmto nárokom na náhradu škody na konanie o veciach občianskoprávných stráca zmysel, V uvedenom konaní je totiž súd viazaný výrokom o vine vyslovenom v trestnom konaní, preto nemôže uvedenú príčinnú súvislosť ustáliť, a teda ani priznať mu náhradu požadovanej majetkovej škody.

Rozhodnutie o jeho odkázaní na konanie o veciach občianskoprávných je cejkom nedôvodné, pokiaľ ide o ním uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 150 000,- Sk. Z ustanovenia § 43 ods. 1 Trestného poriadku vyplýva, že poškodeným je o. i, osoba, ktorej bola spôsobená majetková, morálna alebo iná škoda. Právo poškodeného pripojiť sa k trestnému konaniu s nárokom na náhradu škody, vyplývajúce z ustanovenia § 43 ods. 2 Trestného poriadku a neviaže len na majetkovú škodu. Toto ustanovenie hovorí o náhrade škody vo všeobecnosti a pri použití logického výkladu celého ustanovenia § 43 Trestného poriadku je preto úplne zrejmé, že právo poškodeného pripojiť sa s nárokom na náhradu škody k trestnému konaniu sa vzťahuje aj na náhradu nemajetkovej, resp. inej ujmy. Zastáva preto názor, že súd v trestnom konaní je oprávnený tiložiť v odsudzujúcom rozsudku obžalovanému povinnosť nahradiť poškodenému aj inú škodu ako len skutočnú majetkovú.

V posudzovanej veci mu trestným skutkom obžalovaného nespochybiteľne vznikla morálna škoda. Okolnosti a spôsob spáchania činu na verejnosti voči jeho jedinému dieťaťu, synovi na prahu dospelosti, toto všetko viedlo k spôsobeniu závažnej psychickej a morálnej ujmy tak u neho, ako aj u jeho manželky. Do úvahy treba vziať aj opakované pokusy obhajoby vytvoriť o jeho synovi obraz skinheda, ktoré sa ukázali ako výslovne účelové s cieľom zbaviť obžalovaného úplne alebo aspoň čiastočne zodpovednosti za spáchaný skutok.

Takúto závažnú ujmu a traumy nemožno napraviť obyčajným ospravedlnením alebo len samotnou skutočnosťou odsúdenia obžalovaného. Preto je namieste náprava vo forme peňažnej satisfakcie, ktorej požadovaná výška zohľadňujúca reálne sociálne a ekonomické pomery v štáte nie je špekulatívna a vôbec nemôže viesť k úplnej náprave spôsobenej traumy.

Pre posúdenie toho, či požadovaná suma zodpovedá závažnosti spôsobenej nemajetkovej ujmy nebolo potrebné vykonať ďalšie osobitné dokazova-

nie. Z tohto dôvodu je opačný záver krajského súdu nesprávny. Jeho odkázanie aj s týmto nárokom na konanie o veciach občianskoprávných nie je v súlade s účelom trestného konania, ktorý v sebe nepochybne zahŕňa aj zohľadnenie práv poškodeného ako jednej zo strán tohto konania. V trestnom konaní treba dbať aj na to, aby poškodený nebol zbytočne vystavovaný sekundárnej viktimizácii jeho opätovným členením všetkým negatívnym stránkam spáchaného trestného činu, s ktorými sa nevyhnutne musí stretnúť pri uplatňovaní svojich nárokov v občianskoprávnom konaní. Existujú preto všetky dôvody, aby bolo možné uložiť obžalovanému povinnosť nahradiť spôsobenú nemajetkovú ujmu.

Z uvedených dôvodov poškodený B. S. navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 258 ods. 1 písm. f), ods. 2 Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o náhrade škody a sám na základe § 259 ods. 3 Trestného poriadku rozhodol tak, že uloží obžalovanému M. B. povinnosť zaplatiť mu 150 000, Sk ako náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej trestným činom.

Zástupkyňa generálneho prokurátora Slovenskej republiky navrhla na verejnom zasadnutí odvolacieho súdu vyhovieť odvolaniu obžalovaného M. B. v tej časti, v ktorej namietal uloženie neprimerane prísneho trestu odňatia slobody. Podľa jej názoru zmiernenie tohto trestu odôvodňuje súbor viacerých poľahčujúcich okolností, na ktoré poukázal obžalovaný vo svojom odvolaní a zároveň neexistencia žiadnej z priťažujúcich okolností. Odvolanie poškodeného B. S. navrhla ako nedôvodné zamietnuť podľa § 25fi Trestného poriadku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, po zistení, že neprechádza do úvahy rozhodnutie podľa § 253 Trestného poriadku, preskúmal podľa § 254 ods. 1 Trestného poriadku zákonnosť a odôvodnenosť všetkých výrokov napadnutého rozsudku, proti ktorým mohli jednotliví odvolatelia podať odvolanie, ako aj správnosť postupu konania, ktoré mu predchádzalo, prihliadajúc aj na chyby, ktoré odvolaniami neboli vyčítané a zistil, že dôvodnými je iba odvolanie obžalovaného M. B., a to pokiaľ ide o výrok o uloženom treste odňatia slobody.

Skutkové zistenia súdu prvého stupňa vyplývajú z výsledkov dokazovania vykonaného na hlavnom pojednávaní spôsobom zodpovedajúcim Trestnému poriadku a ich hodnotenia podľa pravidiel vyplývajúcich z ustanovenia § 2 ods. 6 Trestného poriadku. Záver krajského súdu, že obžalovaný M. B. za miestnych a časových súvislostí, vyjadrených v tzv. skutkovej vete napadnutého rozsudku štyrikrát bodol loveckým nožom s dĺžkou čepele 127 mm poškodeného B. S. do oblasti chrbta, pričom dve z rýn prenikli do

hrudníka a pľúc a spôsobili mu pneumotorax a hemotorax je nespochybniteľný, toto vyplýva z uvedeného súboru dôkazov, na ktoré je podrobne poukávané v odôvodnení napadnutého rozsudku, do ktorého treba zahrnúť aj samotné priznanie sa obžalovaného. Rovnako tak je správny záver prvostupňového súdu, že zistené poranenie hlavy poškodeného, majúce za následok krvácanie pod tvrdú plenu mozgovú a jeho úmrtie 1. apríla 2001 nemá príčinu v konaní obžalovaného a že v tomto smere príčinná súvislosť medzi jeho konaním a uvedeným následkom nebola výsledkami vykonaného dokazovania nepochybné preukázaná.

Pokiaľ ide o právne posúdenie správne zisteného skutku obžalovaného, odvolací súd hodnotí ako zjavne neopodstatnené jeho odvolacie námietky, že za vinného z pokusu trestného činu vraždy podľa § 8 ods. 1, § 219 ods. 1 Trestného zákona bol uznaný preto, že prvostupňový súd bol nepriamo ovplyvnený neštandardným správaním sa médií i politikov, ako aj skutočnosťou, že poškodeného B. S. zastupoval ako splnomocnenec predseda poprednej politickej strany. Argumentácia uvedenej povahy nemá vecný podklad a je zrejme len dôsledkom nestotožnenia sa obžalovaného s pre neho nepriaznivým rozhodnutím o vine, keď prvostupňový súd neakceptoval jeho obhajobu, že jeho konanie nemôže byť posúdené ako trestný čin pre splnenie podmienok konania v nutnej obrane v zmysle § 13 Trestného zákona.

O takéto konanie, vylučujúce nebezpečnosť činu pre spoločnosť a zároveň aj jeho protiprávnosť, aj podľa zistenia odvolacieho súdu nešlo. Nie preto, že by neboli splnené žiadne podmienky konania v nutnej obrane, ktoré inak obžalovaný v dôvodoch odvolania obsírne a aj vecne správne (in abstracto) rozvádza, ale preto, že tieto podmienky neboli splnené vo všetkých smeroch vyžadovaných ustanovením § 13 Trestného zákona. V danom prípade išlo o vybočenie z medzí nutnej obrany (exces) a v tomto smere vyznievajú aj závery súdu prvého stupňa, aj keď to nie je v odôvodnení napadnutého rozsudku explicitne uvedené. Krajský súd vôbec nespochybnil obhajobu obžalovaného z toho hľadiska, že vystúpil na obranu svojho napadnutého brata E. B. a že takýto stav, kryjúci sa s vnímaním prebiehajúcej udalosti samotným obžalovaným aj nastal, pretože okrem svedka E. B. aj výpoveďou maloletého svedka T. K. bolo potvrdené, že osobou, z iniciatívy ktorej vznikol fyzický konflikt, bol poškodený B. S. Existencia konfliktu spočívajúceho vo vyvolaní útoku osobou rozdielnou od tej, na obranu ktorej obžalovaný vystúpil, neumožňuje v posudzovanej veci prijať jeden z alternatívnych návrhov obžalovaného totiž, že je potrebné skúmať, či nešlo o tzv. putatívnu obranu, t. j. obranu proti domnelému útoku so všetkými dôsledkami z toho plynúcimi, teda v podobe jeho trestnej zodpovednosti za spáchanie trestného činu z ne-

dbanlivosti z dôvodu skutkového omylu alebo v podobe jeho úplnej beztretnosti pre takú okolnosť.

Rozsiahle námietky obžalovaného o nesprávnosti záveru krajského súdu, že v momente jeho vstupu do konfliktu bol poškodený už v defenzíve, resp. že vzhľadom na zásadu „in dubio pro reo“ treba vychádzať z toho, že po celý čas konfliktu bol v takej situácii jeho napadnutý brat, hodnotí odvolací súd ako neopodstatnené a rovnako tak i tvrdenie obžalovaného, že išlo o pästný súboj so značnou intenzitou. Následky takého konania sa podľa zistení MUDr. M. prejavili u svedka E. B. nie výrazným spôsobom, a navyše z výpovedí svedkov M. R., no najmä Mgr. L. K., ktoré obžalovaný v podanom odvolaní prezentuje neúplné je zrejme, že v čase zapojenia sa obžalovaného do konfliktu (bodaním nožom) sa poškodený snažil dostať von z autobusu, a preto nešlo o situáciu znamenajúcu ohrozenie života svedka E. B.

Z hľadiska primeranosti obrany obžalovaný neprípustne preferuje ako dominantné subjektívne hľadisko, založené na záveroch znalca z odvetvia psychológie prof. PhDr. A. H., CSc., že v čase činu konal v stave silného afektu, pritom však predstavy obžalovaného ako sa mu javil útok nevychádzali z konkrétnej situácie na konkrétnom mieste, ale boli produkované až ex post aj v zmysle racionalizačných pochodov v spojitosti s inými negatívnymi skúsenosťami pokiaľ ide o útoky na vlastnú osobu a jeho príbuzných.

Stav vážneho ohrozenia svedka E. B., dokonca až ohrozenie jeho života objektívne neexistoval a takto situáciu v čase jeho konania nehodnotil ani samotný obžalovaný. Podľa jeho výpovede aj v konaní pred súdom nikto iný do konfliktu nezasahoval, v rukách útočníka nevidel žiadny predmet a do konfliktu zasiahol preto, že niekto bije jeho brata, čo ho strašne podráždilo. Prevaha útočníka podľa jeho vnímania spočívala v tom, že tento bil brata pästami.

Vzhľadom na uvedené okolnosti, viacnásobné bodanie poškodeného nožom strednou až veľkou silou a prudkosťou do oblastí chrbta bolo zo strany obžalovaného celkom zjavne neprimerané a v hrubom rozpore s konaním poškodeného, ktorý navyše už v čase zásahu obžalovaného zanechával konflikt s bratom obžalovaného a pokúšal sa opustiť autobus. Možnosť zapojenia sa ďalších útočníkov do konfliktu na strane poškodeného pritom vôbec nebola daná, čo bolo zrejme aj obžalovanému, keď spolu so svojím bratom aj matkou zotrval na zastávke autobusu, z ktorého po napadnutí poškodeného vystúpil.

Z uvedených dôvodov odvolací súd v zhode s názorom krajského súdu uzatvára, že v posudzovanom prípade nemožno konanie obžalovaného M. B.

subsumovať pod podmienky nutnej obrany a súčasne dopĺňa, že je tomu tak pre vybočenie z jej medzí v podobe excesu intenzívneho znamenajúceho v podstate to, že miera zákroku obžalovaného nebola celkom zjavne primeraná spôsobu útoku, pričom ide o nepomer v intenzite a tiež v spôsobenej škode.

Vzhľadom na uvedený záver je vylúčená možnosť oslobodenia obžalovaného z dôvodu uvedeného v § 226 písm. b) Trestného poriadku, t. j. preto, že jeho skutok nie je trestným činom.

Najvyšší súd sa naopak nestotožnil ani s tou námietkou obžalovaného M. B., že pre neexistenciu aspoň nepriameho úmyslu [zavinenie podľa § 4 písm. b) Trestného zákona], jeho konanie môže byť kvalifikované ako pokus trestného činu vraždy podľa § 8 ods. 1, § 219 ods. 1 Trestného zákona.

Napriek zisteniu, že obžalovaný konal v silnom afekte hnevu, kedy došlo k prejavu hyperkompenzačnej agresie, t. j. reakcie keď osoba, vedomá si svojej nedostačivosti, preženie silu reakcie alebo použije nevhodné prostriedky a že u neho absentovala fáza posúdenia a výberu vhodnej alternatívy, nemožno sa stotožniť s názorom obžalovaného, že je u neho vylúčená vôľová zložka zavinenia v podobe uzrozumenia s možnosťou vzniku následku predpokladaného ustanovením § 219 Trestného zákona. Podľa záverov znalcov z odvetvia psychiatrie MUDr. O. T. a MUDr. M. H. ani zistený nezvládnutý afekt hnevu nemal charakter odtrhnutia konania obžalovaného od reality a dopad na zmenu jeho rozpoznávacích a ovládacích schopností, pričom podľa výpovede znalca MUDr. M. H. na hlavnom pojednávaní človek aj v uvedenom stave je schopný v princípe uvažovať, čo robí a má možnosť svoje konanie v zásadných črtách vyhodnotiť.

Obžalovaný vzhľadom na použitý nástroj a skutočnosť, že útok nožom bol vedený do chrbta, musel vedieť vzhľadom na svoje poznatky a skúsenosti, že jeho opakovaným použitím strednou až veľkou silou a prudkosťou môže zasiahnuť v dutine hrudnej nachádzajúce sa dôležité životné orgány a práve pre opakované a nekontrolované bodanie do uvedenej časti tela poškodeného nemohol počítať so žiadnou okolnosťou, ktorá by mohla zabrániť smrti poškodeného, ktorý následok z podniknutého útoku obžalovaného bezprostredne hrozil. Z toho potom krajský súd správne usúdil na aktívny vôľový vzťah obžalovaného k spôsobeniu následku relevantného pre trestné právo. Napokon treba pripomenúť, že spôsob zisteného konania obžalovaného a ním uplatňovaná obhajoba nie sú konzistentné ani s návrhom na posúdenie jeho činu ako trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 222 ods. 1 Trestného zákona, ktorý predpokladá aspoň eventuálny úmysel páchatela spôsobiť inému ťažkú ujmu na zdraví. Z už spomenutých zrejmych dôvodov

sa totiž páchatel nemohol spoliehať na to, že jeho konanie nemôže privodiť ťažší následok, než predpokladá skutková podstata trestného činu podľa § 222 ods. 1 Trestného zákona. Navyše, ak by obžalovaný rozhodujúce okolnosti nechcel (nechcel útočiť na životne dôležité orgány), potom by nebol daný žiadny vôľový vzťah k spôsobeniu určitého následku, v dôsledku čoho by bola vylúčená jeho trestná zodpovednosť za akýkoľvek úmyselný trestný čin, pretože vôľová zložka sa primkyna iba k zavineniu vo forme úmyslu a na rozdiel od neho chýba pri zavinení z nedbanlivosti.

Z uvedených dôvodov rozhodnutie krajského súdu týkajúce sa výroku o vine zodpovedá stavu veci a zákonu.

Pokiaľ ide o výrok o treste však odvolací súd zistil, že obžalovanému bol za pokus trestného činu vraždy podľa § 8 ods. 1, § 219 ods. 1 Trestného zákona uložený neprímerane prísny trest odňatia slobody takmer v strede zákonnej trestnej sadzby uvedenej v § 219 ods. 1 Trestného zákona (desať až pätnásť rokov), ktorý nezodpovedá konkrétnemu stupňu nebezpečnosti spáchaného činu pre spoločnosť. Existencia viacerých poľahčujúcich okolností, na ktoré obžalovaný správne poukázal v podanom odvolaní, zvlášť tá, že spáchal trestný čin odvracajúc útok bez toho, aby boli celkom splnené podmienky nutnej obrany [§ 33 písm. f) Trestného zákona] a zároveň existencia žiadaných okolností, ktoré by obžalovanému priťažovali, odôvodňovala miernejší postup pri ukladaní trestu.

Najvyšší súd sa však, vzhľadom na závažnosť pokusu trestného činu vraždy (bezprostredné ohrozenie života poškodeného), nestotožnil s návrhom obžalovaného na použitie ustanovenia § 40 ods. 2 Trestného zákona o mimoriadnom znížení trestu odňatia slobody pod dolnú hranicu trestnej sadzby a tiež preto, že uloženie trestu odňatia slobody v rámci trestnej sadzby podľa § 219 ods. 1 Trestného zákona nemožno považovať u obžalovaného za neprímerane prísny.

Po zhodnotení všetkých rozhodných kritérií pre voľbu druhu trestu a jeho výmery, uvedených v § 31 ods. 1, ods. 2 písm. c) Trestného zákona dospel odvolací súd k záveru, že účel trestu vyjadrený v § 23 ods. 1 Trestného zákona splní v posudzovanej veci trest odňatia slobody celkom na dolnej hranici trestnej sadzby uvedenej v § 219 ods. 1 Trestného zákona.

Preto podľa § 258 ods. 1 písm. e), ods. 2 Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o treste a postupom podľa § 259 ods. 3 Trestného poriadku sám vo veci rozhodol tak, že uložil obžalovanému M. B. trest odňatia slobody vo výmere desať rokov.

Pre výkon uloženého trestu ho s použitím výnimky z pravidla uvedeného v § 39a ods. 2 písm. c) Trestného zákona, rovnako ako súd prvého stupňa podľa § 39a ods. 3 Trestného zákona, zaradil do druhej miernejšej nápravno-výchovnej skupiny, a to z dôvodov, na ktoré už správne poukázal v napadnutom rozsudku prvostupňový súd.

Čo sa týka odvolania poškodeného B. S. postup krajského súdu spočívajúci v odkázaní poškodeného podľa § 229 ods. 1 Trestného poriadku s jeho nárokom na náhradu škody na konanie o veciach občianskoprávných je správny. Z obsahu spisu je zrejmé, že uplatnený nárok na náhradu škody pozostával z pohrebných nákladov (§ 449 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Okrem toho poškodený uplatnil aj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo forme peňažnej satisfakcie vo výške 150 000,- Sk.

Pokiaľ ide o prvý z uvedených nárokov krajský súd správne argumentoval, že vzhľadom na rozhodnutie o vine, keď obžalovaný bol uznaný za vinného z pokusu trestného činu vraždy, nie je preukázaná príčinná súvislosť medzi protiprávnym konaním obžalovaného a škodou ako jeden z predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu. V tomto smere ostane ani samotný poškodený správnosť postupu súdu prvého stupňa nenamieta.

Pokiaľ ide o nárok na náhradu nemajetkovej ujmy krajský súd v tomto smere zaujal správne stanovisko, že ide o taký nárok, ktorý nemožno uplatniť v rámci adhézneho konania.

Názor odvolateľa, že z logického výkladu celého ustanovenia § 43 Trestného poriadku vyplýva opačný záver a síce, že súd v trestnom konaní je oprávnený uložiť v odsudzujúcom rozsudku obžalovanému povinnosť nahraďiť poškodenému aj inú škodu, nielen skutočnú majetkovú škodu, nie je konformný s platnou právnou úpravou.

Pojem poškodeného podľa § 43 ods. 1 Trestného poriadku, na ktorý poukazuje odvolateľ, je širší ako subjekt adhézneho konania, lebo zahŕňa aj takého poškodeného, ktorý nie je podľa § 43 ods. 2 Trestného poriadku oprávnený uplatniť nárok na náhradu škody v trestnom konaní. Subjektom adhézneho konania podľa § 43 ods. 2 Trestného poriadku, v spojitosti s ustanovením § 228 ods. 1 Trestného poriadku, môže byť len taký poškodený, ktorému bola trestným činom spôsobená majetková škoda v širšom zmysle. Je ňou nielen ujma, ktorá nastala v majetkovej sfére poškodeného objektívne vyjadriteľná v peniazoch, a ktorá vznikla tým, že trestným činom bol zmenšený majetok poškodeného, ale aj iná materiálna ujma, pokiaľ jej náhradu priznávajú príslušné predpisy o odškodňovaní, napr. už spomenuté náklady pohrebu. Z hľadiska náhrady škody spôsobenej trestným činom môže ísť

nielen o skutočnú škodu, ale aj o ušlý zisk, či už skutočný alebo spravidla dosahovaný v poctivom obchodnom styku. Za škodu treba tiež považovať ujmu, ktorá poškodenému vznikla tým, že musel vynaložiť náklady v dôsledku porušenia povinnosti škodcom.

Uplatnený nárok poškodeným je nemajetkovej povahy, nemožno ho stoťžňovať s majetkovou škodou uplatniteľnou v trestnom konaní, resp. ho považovať za inú škodu. Tou treba rozumieť najmä škodu na právach, napr. spôsobenú trestným činom podľa § 209 Trestného zákona. Ale nie v hmotnoprávnom význame.

Povahu uplatňovaného nároku poškodeným možno identifikovať ako kompenzáciu citovej ujmy a pretrpanej bolesti v dôsledku úmrtia blízkej osoby. Ide o nárok opierajúci sa o porušenie práva na ochranu súkromia a rodinného života (či. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv), ktoré tvorí zložku osobnosti. Zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby, vyvolaný úmrtím blízkej osoby, zakladá za určitých podmienok právo dotknutého subjektu domáhať sa ochrany podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti (§ 11 - 16), vrátane prípadného právneho nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

V tejto časti poškodený B. S. teda uplatnil v adhéznom konaní taký nárok, ktorý netvorí zložku majetkovej škody, a preto nebolo možné o ňom rozhodovať. Keďže však nešlo o jediný nárok poškodeného a krajský súd v rozpore so zákonom nerozhodol podľa analógie ustanovenia § 206 ods. 4 Trestného poriadku, že ho s týmto nárokom na hlavné pojednávanie ako poškodeného nepripúšťa, musel za uvedenej situácie poškodeného s celým uplatneným nárokom na náhradu škody odkázať na konanie o veciach občianskoprávných, pretože súd nemôže ani sčasti, zo žiadneho dôvodu zamietnuť návrh poškodeného.

Z uvedeného vyplýva, že odvolanie poškodeného B. S. nebolo dôvodné, a preto ho odvolací súd podľa § 256 Trestného poriadku zamietol.

3.

ROZHODNUTIE

Povolenie podmiennečného odkladu výkonu trestu odňatia slobody, a to aj v prípade, ak je súčasne uložený trest *zákazu* činnosti vedenia motorových vozidiel u páchatela trestného činu ublíženia na zdraví podľa § 224 ods. 1, 2 Trestného zákona a trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 201 písm. d) Trestného zákona v prípade, ak v cestnej premávke niekoľkonásobne porušil dôležitú povinnosť uloženú mu zákonom a v príčinnej súvislosti s týmto konaním spôsobil ťažší následok, je v zrejmom rozpore s účelom trestu v zmysle § 266 ods. 2 Trestného poriadku.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. júna 2004,
sp. zn. 4 Tz 13/2004)

Najvyšší súd Slovenskej republiky na základe sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Nitra z 27. novembra 2003, ap. zn. 2 T 135/D3, vyslovil, že napadnú tým rozsudkom a konaním, ktoré mu predchádzalo, bol porušený zákon v § 23 ods. 1 a § 31 ods. 1 Trestného zákona v prospech obvineného M. T. V dôsledku toho zrušil uvedený rozsudok vo výroku o treste, ako aj ďalšie rozhodnutia na zrušený výrok obsahovo nadväzujúce, pokiaľ vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad. Okresnému súdu Nitra prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Z o d ô v o d n e n i a ;

Okresný súd Nitra rozsudkom z 27. novembra 2003, sp. zn. 2 T 135/03, uznal obvineného M. T. za vinného z trestného činu ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 201 písm. d) Trestného zákona v jednočinnom súbehu s trestným činom ublíženia na zdraví podľa § 224 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona na tom skutkovom základe, že dňa 19. apríla 2003 o 02.50 hod. po ceste JU. triedy č. 5113 v smere od obce Topoľčianky na obec Hostie viedol osobné motorové vozidlo zn. Citroen XM, bez ev. č., výrobné číslo karosérie VF7Y3AL001AL3578 v rozpore s ustanovením § 4 ods. 3 písm. b), § 15 ods. 1, ods. 2 zákona č. 315/1996 Z. v., o premávke na pozemných komunikáciách, pretože po požití alkoholických nápojov, ktorých hodnota dosiahla

najmenej 1,82 promile a neprispôsobení rýchlosti vozidla dopravnej situácii a svojim schopnostiam a jej prekročení nad povolenú hranicu 90 km/h. po prejazde ľavotočivou zákrutou nezvládol riadenie a s vozidlom zašiel mimo vozovku vpravo, kde po náraze do priekopy sa vozidlo niekoľkokrát prevrátilo, pričom jeho spolujazdec P. G. utrpel zranenia v podobe poškodenia sleziny, pečene, bránice a ľavej obličky, pomliaždenia pľúc, zlomeninu VII - X. rebra vľavo, zlomeniny Iónovej kosti vpravo a zlomeniny IV, dŕievového stavca, vyžadujúce si práce neschopnosť v trvaní 4 až 8 mesiacov,

Za to mu súd uložil podľa § 224 ods. 2 Trestného zákona s použitím § 35 ods. 1 Trestného zákona úhrnný trest odňatia slobody v trvaní jedného roka.

Podľa § 58 ods. 1 písm. a) a § 59 ods. 1 Trestného zákona výkon trestu podmienčne odložil na skúšobnú dobu dvoch rokov.

Podľa § 49 ods. 1 a § 50 ods. 1 Trestného zákona uložil obvinenému aj trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá akéhokoľvek druhu v cestnej premávke na dobu troch rokov.

Podľa § 228 ods. 1 Trestného poriadku súd obvineného zaviazal uhradiť J. G. sumu 25 000,- Sk.

Podľa § 229 ods. 2 Trestného poriadku so zvyškom nároku na náhradu škody odkázal J. G. na konanie vo veciach občianskoprávných,

Podľa § 314d ods. 2 Trestného poriadku súd vyhotovil zjednodušený písomný rozsudok bez odôvodnenia, pretože po jeho vyhlásení sa obvinený a prokurátor vzdali odvolania. Tým sa stal rozsudok právoplatný 27. novembra 2003.

Krajský súd v Nitre na neverejnom zasadnutí konanom 20. januára 2004 vyniesol uznesenie, ktorým podľa § 253 ods. 1 Trestného poriadku zamietol odvolanie K. G. ako podané neoprávnenou osobou.

Proti tomuto rozsudku Okresného súdu Nitra podal generálny prokurátor Slovenskej republiky v neprospech obvineného sťažnosť pre porušenie zákona. Sťažovateľ v nej namietal, že obvinenému, vzhľadom na spôsob vykonania činu, okolnosti, za ktorých bol vykonaný a následok, bol uložený neprimerane mierny trest.

Navrhol preto, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky:

1. podľa § 268 ods. 2 Trestného poriadku vyslovil, že rozsudkom Okresného súdu Nitra z 27. novembra 2003, sp. zn. 2 T 135/03, bol porušený zákon

- v ustanoveniach § 23 ods. 1, § 31 ods. 1 Trestného zákona v prospech obvineného M. T.,
2. podľa § 269 ods. 2 Trestného poriadku zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o treste,
  3. podľa § 270 ods. 1 Trestného poriadku Okresnému súdu Nitra prikázal, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky na podklade podanej sťažnosti pre porušenie zákona preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a zistil, že zákon bol porušený, a to v prospech obvineného M. T.,

Podľa § 23 ods. 1 Trestného zákona účelom trestu je chrániť spoločnosť pred páchatelmi trestných činov, zabrániť odsúdenému v ďalšom páchaní trestnej činnosti a vychovať ho k tomu, aby viedol riadny život, a tým výchovne pôsobil aj na ostatných členov spoločnosti.

Podľa § 31 ods. 1 Trestného zákona pri určení druhu trestu a jeho výmery súd prihliadne na stupeň nebezpečnosti trestného činu pre spoločnosť (§ 3 ods. 4), na možnosť nápravy a pomery páchatel'a.

V danom prípade súd vyhodnotil zjednodušený písomný rozsudok bez odôvodnenia (§ 314d ods. 2 Trestného poriadku), preto nie je možné posúdiť, akými úvahami sa riadil pri rozhodovaní o treste.

Okresný súd správne zistil skutkový stav a tiež v súlade so zákonom kvalifikoval konanie obvineného M. T. ako trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 224 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona v jednočinnom súbehu s trestným činom ohrozenia pod vplyvom návykovej látky podľa § 201 písm. d) Trestného zákona. Pri rozhodovaní o treste však dostatočne neprihliadol na stupeň nebezpečnosti konania obvineného pre spoločnosť (§ 3 ods. 4 Trestného zákona), význam chráneného záujmu (život a zdravie), na spôsob vykonania činu a okolností, za ktorých bol spáchaný. Okresný súd dostatočne nezohľadnil, že obvinený viedol motorové vozidlo v stave stredného až ťažkého stupňa opilsti, nevenoval dostatočnú pozornosť riadeniu vozidla, značne prekročil primeranú (aj dovolenú) rýchlosť pre daný úsek cesty, pričom takto závažne porušil niekoľko ustanovení zákona č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách [§ 4 ods. 3 písm. b), § 4 ods. 2 písm. c) a § 15 ods. 1]. Uvedené závažné porušenia dopravného predpisu podmienili vznik dopravnej nehody, pri ktorej spolujazdec obvineného M. T., P. G. utrpel zranenia, ktoré by si vyžiadali dobu liečenia a práceneschopnosti v trvaní 4 až 8 mesiacov. Podľa znaleckého posudku z odboru zdravotníctva - súdneho lekárstva, tieto zranenia možno považovať za vážnu poruchu zdravia s viace-

rými poraneniami životne dôležitých orgánov, pričom zranenia boli v príčinnej súvislosti s dopravnou nehodou. Vzhľadom na závažnosť utrpených poranení, ktoré poškodený P. G. utrpel počas dopravnej nehody, tieto svojim rozsahom a charakterom mohli viesť aj jednotlivu priamo k smrti menovaného. Samotná smrť poškodeného dňa 14. mája 2003 podľa názoru znalcov ale nebola bezprostredne v príčinnej súvislosti s dopravnou nehodou, ale súvisela s chybou v chirurgickom vyšetrení (diagnostickým postupom) poškodeného a postupom lekárov a ošetrujúceho personálu chirurgického oddelenia.

S poukazom na horeuvedené skutočnosti možno konštatovať, že Okresný súd Nitra v rámci všeobecných zásad platných pre ukládanie trestu dostatočne nehodnotil všetky okolnosti, ktoré spoluurčujú stupeň spoločenskej nebezpečnosti, ako aj momenty, ktoré ovplyvňujú požiadavku ochrany spoločnosti a občanov pred páchaním posudzovanej trestnej činnosti. Požiadavka, aby uloženým trestom za trestný čin spáchaný v doprave bolo účinne pôsobené aj na ostatných členov spoločnosti, je zvlášť zdôraznená v takých prípadoch, keď bol zavinený ťažký, prípadne neodstrániteľný následok vodičom motorového vozidla, ktorý porušením dôležitých povinností uložených zákonom prejavil bezohľadnosť voči ostatným účastníkom cestnej premávky.

S poukazom na uvedené skutočnosti, ktoré mal Okresný súd Nitra dôslednejšie hodnotiť, možno urobiť záver, že podmienený trest odňatia slobody uložený obvinenému je v zrejmom rozpore s účelom trestu (§ 266 ods. 2 Trestného poriadku). Účel trestu predpokladaný ustanovením § 23 ods. 1 Trestného zákona v prípade obvineného M. T. môže byť splnený iba primeraným nepodmieneným trestom odňatia slobody a trestom zákazu činnosti viesť motorové vozidlá všetkého druhu.

Na základe vyššie uvedených skutočností Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil porušenie zákona spôsobom a v rozsahu uvedenom vo výroku tohto uznesenia, zrušil výrok o treste v napadnutom rozsudku a prikázal okresnému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol.

Úlohou Okresného súdu Nitra bude odstrániť vytýkané nedostatky i pochybenia a rozhodnúť v súlade so stavom veci a zákonom.

Rozhodnutia a stanoviská vo veciach občianskoprávných, obchodných a správnych

4.

ROZHODNUTIE

Spracovaním (§ 135b ods. 1 Občianskeho zákonníka) nie je možné nadobudnúť vlastníctvo iba časti cudzej veci (stavby).

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. augusta 2005, sp. zn. 2 Cdo 22/2005)

Žalobou sa žalobkyňa domáhala, aby súd určil, že je vlastníčkou nebytových priestorov v rodinnom dome s. č. 2957, postaveného na pare. č. 637/2 v katastrálnom území Zlaté Moravce, pozostávajúcich z prístupového schodiska, troch kancelárií, vstupnej haly, kuchynského kúta a sociálneho zariadenia. Ako rozhodujúce skutočnosti, z ktorých uplatňovaný nárok vyvodzovala, uviedla, že na základe dohody s právnymi predchodcami žalovaných, s ktorými mala uzavretú dohodu o nájme nebytových priestorov na prízemí ich domu, vybudovala v podkroví tohto domu nové nebytové priestory. Podľa dohody s právnymi predchodcami žalovaných, vlastníčkou novovybudovaných nebytových priestorov sa mala stať ona, ako ich zhotoviteľka. Žalovaní, ktorí nadobudli predmetný dom darom, jej vlastníctvo k takto vytvoreným nebytovým priestorom neuznávajú a bránia jej v ich užívaní.

Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvého stupňa“) rozsudkom z 9. októbra 2003, č. k. 10 C 47/02-78, žalobe vyhovel. Na odôvodnenie svojho rozhodnutia uviedol, že prebudovaním povalových priestorov žalobkyňou vznikla nová vec v právnom zmysle, ktorá „sa svojou podstatou odlišuje od spracovanej veci - povaly“. Žalobkyňa teda dobromyseľne spracovala vec právnych predchodcov žalovaných na vec novú. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že podkrovné priestory boli rekonštrukčnými prácami zhodnotené tak, že podiel žalobkyne na nich je väčší, ako podiel žalovaných. Z týchto dôvodov mal súd prvého stupňa za to, že žalobkyňa sa stala vlastníčkou sporných nebytových priestorov spracovaním (§ 135b ods. 1 Občianskeho zákonníka).

Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“), konajúci o odvolaní žalovaných, rozsudkom zo 7. októbra 2004, sp. zn. 8 Co 141/2004, rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej zmenil tak, že žalobu zamietol. Na odôvodnenie svojho rozhodnutia uviedol, že žalobkyňa neuniesla dôkazné bremeno na preukázanie, že s právnymi predchodcami žalovaných uzavrela dohodu, na základe ktorej sa mala stať vlastníčkou novovybudovaných nebytových prie-

storov, ani dôkazné bremeno na preukázanie, že predmetné nebytové priestory sú samostatnou vecou. Podľa odvolacieho súdu žalobkyňa nemohla nadobudnúť predmetné nebytové priestory do vlastníctva spracovaním, keďže povahové priestory neboli samostatnou vecou; k zmene tohto stavu nedošlo ani stavebnými úpravami vykonanými žalobkyňou, pretože sa nimi menil iba účel, na ktoré boli tieto priestory využívané. Podľa odvolacieho súdu dôvodom na zamietnutie žaloby „bez ďalšieho“ bolo tiež, že ňou navrhovaný výrok by nebol ani vykonateľný, keďže neurčuje spoluvlastnícky podiel žalobkyne na spoločných častiach a zariadeniach domu a na ním zastavanom pozemku, „keď toto spoluvlastníctvo je nevyhnutným dôsledkom existencie nebytového priestoru ako samostatnej veci“.

Proti rozsudku odvolacieho súdu žalobkyňa podala dovolanie, ktoré odôvodnila dovolacím dôvodom uvedeným v § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p. v znení zákona č. 353/2003 Z. z., t. j. tým, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. V dovolaní predovšetkým oponovala záveru odvolacieho súdu, že nebytový priestor môže byť predmetom občianskoprávných vzťahov a samostatnou vecou iba v prípade, že k nemu prináleží príslušný spoluvlastnícky podiel na spoločných častiach a zariadeniach domu a na ním zastavanom pozemku. Na danú vec totiž nebolo možné aplikovať ustanovenia zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, pretože ten upravuje spôsob a podmienky nadobudnutia vlastníctva bytov a nebytových v bytom dome. Predmetné nebytové priestory ale sú v rodinnom dome a nadobudnutie vlastníctva k nim treba preto posúdiť podľa všeobecných ustanovení Občianskeho zákonníka. Tento zákonník, v znení novely vykonanej zákonom č. 509/1991 Zb., „občianskoprávny vzťah k nebytovému priestoru rozšíril na plné vlastnícke právo vlastníka nebytového priestoru s možnosťou uplatnenia všetkých atribútov vyplývajúcich z vlastníctva. Nebytový priestor je hmotnou nehnuteľnou vecou, ako priestorové vymedzenie časti budovy tvorí samostatný predmet občianskoprávných vzťahov.“ Z týchto dôvodov žalobkyňa mala za to, že vybudovaním nebytových priestorov na základe stavebného povolenia sa stal ich vlastníčkou bez ohľadu na to, či bola uzavretá zmluva o výstavbe podľa § 21 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z.

Žalovaní sa k dovolaniu nevyjadрили.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý je príslušný rozhodnúť o dovolaniach proti rozhodnutiam krajských súdov, ako súdov odvolacích (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie bolo podané na tento procesný úkon oprávnenou osobou (§ 240 ods. 1 O. s. p.) a proti takému rozhodnutiu, proti ktorému je dovolanie prípustné podľa § 238 ods. 1 O. s. p., prejednal vec bez

nariadenia pojednávania (§ 243a ods. 1 veta za bodkočiarkou O. s. p.) a po jej preskúmaní dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne nie je dôvodné.

Z o d ô v o d n e n i a :

V konaní podľa tretej hlavy štvrtej časti Občianskeho súdneho konania dovolací súd je viazaný rozsahom podaného dovolania a uplatnenými dovolacími dôvodmi vrátane ich obsahového vymedzenia (§ 242 ods.1 O. s. p.). Dovolací dôvod, ktorým bolo dovolanie odôvodnené, dovolací súd posudzuje podľa jeho obsahu a nie podľa toho, ako bol v dovolaní označený (napr. odkazom na príslušné zákonné ustanovenie). Obligatórne sa zaoberá len vadami konania uvedenými v § 237 O. s. p. a inými vadami, pokiaľ tieto mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Vzhľadom na uvedenú zákonnú povinnosť, dovolací súd predovšetkým skúmal, či v konaní nedošlo k vadám uvedeným v § 237 O. s. p. (t. j. či nešlo o nedostatok právomoci súdu, o nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania, o nedostatok zastúpenia procesné nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, o prípad nedostatku návrhu na začatie konania, o prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a o prípad rozhodovania súdu vylúčeným sudcom alebo súdom nesprávne obsadeným). Takéto vady dovolací súd nezistil; ich existenciu napokon žalobkyňa ani nenamietala.

Dovolací súd potom pristúpil ku skúmaniu vecnej správnosti napadnutého rozsudku odvolacieho súdu z hľadiska dovolacieho dôvodu uplatneného žalobkyňou, vrátane jeho obsahového vymedzenia, a dospel k záveru, že obsah jej dovolania nie je spôsobilý spochybniť správnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu ani z hľadiska dovolacích dôvodov výslovne v ňom uvedených.

Nesprávnym právnym posúdením veci (či určitej právnej otázky) v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. c) O. s. p. v znení zákona č. 353/2003 Z. z., je také posúdenie, pri ktorom odvolací súd na zistený skutkový stav aplikoval nesprávny právny predpis alebo správne použitý právny predpis nesprávne vyložil alebo nesprávne aplikoval. V danej veci dovolací súd v rozhodnutí odvolacieho súdu také pochybenie nezistil.

Dovolací súd síce súhlasí s argumentáciou žalobkyne, že na danú vec nemožno aplikovať zákon č. 182/1993 Z. z., pretože ten upravuje spôsob a podmienky nadobudnutia vlastníctva bytov a nebytových priestorov iba v bytovom dome (§ 1 ods. 1) a z jeho vecnej pôsobnosti (rozsah spoločnen-

ských vzťahov, na ktoré možno a zároveň treba normu aplikovať) nemožno vyvodiť, že nebytový priestor nachádzajúci sa v inom než bytovom dome nie je spôsobilým predmetom občianskoprávných vzťahov (porovnaj napr. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. mája 2005, sp. zn. 2 Cdo 270/2004), uvedené ale, bez ďalšieho nemohlo mať v predmetnej veci za následok, že žalobe na určenie vlastníckeho práva malo byť vyhovené.

Podľa § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka vlastníctvo veci možno nadobudnúť kúpou, darovacou zmluvou alebo inou zmluvou, dedením, rozhodnutím štátneho orgánu alebo na základe iných skutočností ustanovených zákonom. Inou skutočnosťou ustanovenou zákonom, na základe ktorej sa vlastnícke právo nadobúda, je aj spracovanie (špecifikácia) cudzej veci (§ 135b Občianskeho zákonníka), ktorú skutočnosť žalobkyňa označila za dôvod nadobudnutia vlastníckeho práva k ňou „vybudovaným“ nebytovým priestorom.

Ustanovenie § 135b Občianskeho zákonníka výslovne rieši prípady, keď sa z cudzej veci, prípadne viacerých cudzích vecí, spracovaním vyhotoví nová vec a zmluvou nie je dohodnuté niečo iné. Predmetom spracovania zrejme môže byť aj nehnuteľnosť; ustanovenie § 135b Občianskeho zákonníka to nevyklučuje (možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam spracovaním predvída aj zákon č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam vo svojom ustanovení § 34 ods. 1). Nadobudnutie vlastníckeho práva spracovaním cudzej nehnuteľnej veci ale zrejme môže mať praktický význam iba v prípadoch, keď sa rekonštrukciou stavby vykonajú také zmeny jej základných stavebných prvkov, že nepochybne ide o vytvorenie novej veci (stavby). Nadobudnutie vlastníctva k „spracovanej“ stavbe je možné len pokiaľ pôvodná stavba zanikla, pričom za zánik stavby v zmysle práva treba považovať takú deštrukciu pôvodnej stavby, po ktorej prestalo byť poznateľné dispozičné riešenie prvého nadzemného podlažia (porovnaj napr. R 29/1999).

Z uvedeného stručného výkladu, konformného s v právnej teórii prezentovanými stanoviskami a zaužívanou súdnou praxou, vyplýva, že nie je možné nadobudnúť vlastníctvo spracovaním súčasti cudzej veci. Krov a podkrovie, ktoré žalobkyňa opravila a upravila na kancelárske priestory (pozri stavebné povolenie zo 6. augusta 1998 č. ŽP-98/07362-stav.2 a kolaudačné rozhodnutie zo 6. marca 2000 č. ŽP-2000/10598-stav.2) neboli samostatnou vecou a nestali sa ňou ani stavebnými opravami a úpravami vykonanými žalobkyňou. Z ustanovenia § 120 Občianskeho zákonníka vyplýva, že prístavba (nadstavba), ani iné stavebné zmeny (a už vôbec nie stavebné

opravy a úpravy) zásadne nemenia nič na vlastníctve nehnuteľnej veci (porovnaj napr. R 29/1989).

Z uvedeného vyplýva, že dovolanie žalobkyne bezdôvodne vytýkalo odvolaciemu súdu, že jeho rozhodnutie nie je správne. Keďže dovolací súd nezisťoval ani vady konania podľa § 237 O. s. p., ani iné (v § 237 O. s. p. neuvedené) vady, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, uvedený opravný prostriedok rozsudkom zamietol (§ 243b ods. 1 časť vety pred bodkočiarkou O. s. p.).

Úspešným žalovaným vzniklo právo na náhradu trov konania (§ 243b ods. 4, § 224 ods. 1 a § 142 ods. 1 O. s. p.). Dovolací súd napriek tomu náhradu trov dovolacieho konania im nepriznal, pretože im v tomto konaní žiadne trovy nevznikli.

5.

ROZHODNUTIE

Zásielka súdu, doručovaná účastníkom konania poštou, sa považuje za doručení uplynutím tretieho dňa od jej uloženia pri dodržaní postupu predpokladaného v § 47 ods. 2 O. s. p. len vtedy, ak sa adresát zásielky v čase plynutia trojdňovej úložnej lehoty v mieste doručovania zdržiaval a zároveň mal reálnu možnosť si písomnosť v tejto lehote vyzdvihnúť.

Aj pre lehotu uvedenú v tomto zákonom ustanovení treba použiť všeobecne platné pravidlá pre počítanie lehôt (§ 55 a nasl. O. s. p.)-

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. júna 2005, sp. zn. 2 Cdo 33/2005)

Okresný súd Nové Zámky rozsudkom z 20. apríla 2004, č. k. 10 C 1/2003-102, zamietol žalobu žalobcov, ktorou sa domáhali určenia neplatnosti výpovede z nájmu bytu a uložil im povinnosť zaplatiť žalovanému trovy konania v sume 10 414,- Sk do rúk advokátky žalovaného do troch dní.

Krajský súd v Nitre uznesením z 29. októbra 2004, sp. zn. 8 Co 208/2004, odvolanie žalobcov odmietol a žalovanému trovy odvolacieho konania nepriaznal. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že rozsudok súdu prvého stupňa bol doručovaný žalobkyni 2/ ako účastníčke konania a zároveň ako splnomocnenej zástupkyni žalobcu 1/poštou 25. mája 2004, opakovane 26. mája 2004, kedy zásielka bola uložená na pošte a že žalobkyňa 2/ rozsudok prevzala 31. mája 2004. Z uvedených skutočností vyvodil, že lehota na odvolanie začala žalobcom plynúť v súlade s ustanovením § 57 O. s. p. od doručenia rozsudku, t. j. 30. mája 2004 a uplynula 28. júna 2004. Keďže žalobcovia podali odvolanie až dňa 30. júna 2004, podali ho po zákonom stanovenej 30 dňovej lehote, z ktorého dôvodu ich odvolanie ako oneskorene podané odmietol [§ 218 ods. 1 písm. a) O. s. p.].

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podali včas dovolanie žalobcovia. Uviedli, že v zmysle § 57 ods. 1 O. s. p. sa do plynutia lehoty nezapočítava deň, keď došlo ku skutočnosti určujúcej začiatok lehoty. Lehota na odvolanie mala začať plynúť dňom 29. mája 2004, ktorý deň však pripadol na sobotu. „V zmysle § 57 ods. 2 O. s. p. zákonom stanovená 30 dňová lehota na

odvolanie" uplynula v pondelok 31. mája 2004. Odvolanie podané osobne na súd prvého stupňa 30. júna 2004 preto nemohlo byť podané oneskorene. Odvolací súd tým, že nesprávne ich odvolanie odmietol ako oneskorene podané, odňal im možnosť konať pred súdom [§ 237 písm. f) O. s. p.]. Navrhli preto rozhodnutie krajského súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

Žalovaný sa k dovolaniu žalobcov písomne nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.), po zistení, že dovolanie bolo podané v lehote určenej v § 240 ods. 1 O. s. p. osobou oprávnenou na tento procesný úkon, skúmal ďalej, či dovolanie smeruje proti takému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktoré možno podľa zákona napadnúť týmto opravným prostriedkom. Dospel pritom k záveru, že dovolanie je v danej veci prípustné pre vadu uvedenú v § 237 písm. f) O. s. p.

Z o d ô v o d n e n i a ;

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.).

V danej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak sa ním napáda uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo zmenené uznesenie súdu prvého stupňa (§ 239 ods. 1 O. s. p.) ělebo potvrdzujúce uznesenie, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu [§ 239 ods. 2 písm. a) O. s. p.] alebo ak ním bolo potvrdené buď uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia [§ 239 ods. 2 písm. b) O. s. p.] alebo uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia podľa § 268 ods. 1 písm. g) a h) [§ 239 ods. 2 písm. c) O. s. p.] alebo ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky [§ 239 ods. 2 písm. d) O. s. p.].

V prejednávanej veci uznesenie odvolacieho súdu, ktorým odmietol odvolanie žalobcov, nevykazuje znaky žiadneho z vyššie uvedených uznesení. Dovolanie podľa § 239 ods. 1 a 2 O. s. p. preto prípustné nie je.

V ustanovení § 237 O. s. p. sú vymenované vady, ktoré sú dôvodom prípustnosti dovolania smerujúceho proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu. Dovolací súd, vzhľadom na zákonnú povinnosť vždy na tieto vady konania prihliadnúť, preskúmal prípustnosť dovolania aj z hľadísk tam uvede-

ných. Osobitne sa zaoberal námietkou dovolaateľov, že konanie trpí vadou uvedenou v § 237 písm. f) O. s. p.

Pod odňatím možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 písm. 0 O. s. p. treba rozumieť taký postup súdu, ktorým znemožní realizáciu tých procesných práv, ktoré účastníkom občianskeho súdneho konania procesné predpisy priznávajú za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

Podľa ustálenej súdnej praxe k odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, ale aj samotným rozhodnutím. Takýmto rozhodnutím je aj uznesenie, ktorým odvolací súd nesprávne odmietne odvolanie ako oneskorené podané (porovnaj rozhodnutie uverejnené v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov SR pod č. 23, ročník 1994).

Podľa § 204 ods. 1 O. s. p. odvolanie sa podáva do 15 dní od doručenia rozsudku vydaného vo veciach podľa § 120 ods. 2 a od doručenia uznesenia a do 30 dní od doručenia rozsudku na súde, proti rozhodnutiu ktorého smeruje. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Z vyššie citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že za skutočnosť určujúcu začiatok lehoty na odvolanie, treba považovať deň doručenia rozsudku súdu prvého stupňa.

Podľa § 47 ods. 1 O. s. p. do vlastných rúk treba doručiť písomnosti, pri ktorých tak ustanovuje zákon, a iné písomnosti, ak to nariadi súd.

Ako vyplýva z ustanovenia § 158 ods. 2 O. s. p. rovnopis písomného vyhotovenia rozsudku sa doručuje účastníkom, prípadne ich zástupcom vždy do vlastných rúk.

Podľa § 47 ods. 2 O. s. p., ak nebol adresát písomnosti, ktorá sa má doručiť do vlastných rúk, zastihnutý, hoci sa v mieste doručenia zdržuje, doručovateľ ho vhodným spôsobom upovedomí, že mu zásielku príde doručiť znovu v deň a hodinu uvedenú v oznámení. Ak zostane i nový pokus o doručenie bezvýsledným, uloží doručovateľ písomnosť na pošte alebo na orgáne obce a adresáta o tom vhodným spôsobom upovedomí. Ak si adresát zásielku do troch dní od uloženia nevyzdvihne, považuje sa posledný deň tejto lehoty za deň doručenia, i keď sa adresát o uložení nedozvedel.

Vyššie citované ustanovenie upravuje zákonnú fikciu doručenia, podľa ktorej sa za tam stanovených podmienok písomnosť považuje za doručenú uplynutím posledného dňa trojdňovej lehoty počítanej odo dňa, kedy bola pí-

somnosť uložená na pošte. Ide nepochybne o procesnú lehotu určenú podľa dní, za začiatok ktorej treba považovať deň nasledujúci po uložení písomnosti na pošte a ktorá končí uplynutím jej posledného dňa. Účinky fikcie doručenia však nastávajú len za predpokladu, že adresát mal reálnu možnosť písomnosť si v tejto lehote vyzdvihnúť (a to nielen v prvý, ale aj v jej posledný deň), ale neurobil tak. Vyplýva to z gramatického a logického výkladu tretej vety tohto zákonného ustanovenia, z jej slovného spojenia „ak si adresát zásielku do troch dní od uloženia nevyzdvihne“. Účelom tejto lehoty je teda dať adresátovi, a to treba zdôrazniť, nielen teoretickú, ale reálnu možnosť písomnosť si v rámci jej plynutia vyzdvihnúť, a tak prípadne predísť vzniku fikcii doručenia..

Citované zákonné ustanovenie nehovorí o tom, akým spôsobom má byť úložná lehota troch dní počítaná. Keďže niet špeciálnej úpravy, ktorá by stanovovala osobitné pravidlá pre jej počítanie, je nutné vyvodiť, že aj pre lehotu uvedenú v tomto zákonnom ustanovení treba použiť všeobecne platné pravidlá pre počítanie lehôt, uvedené v ustanovení § 55 a nasl. O. s. p. Opačný výklad, t. j. interpretovať počítanie tejto lehoty ako výnimku zo všeobecného pravidla, nemá oporu v zákone a odporoval by aj jeho účelu, ktorému má táto lehota slúžiť a napokon aj účelu, pre ktorý bola fikcia doručenia do zákona pojatá. Ak by totiž po uložení zásielky na pošte pripadli všetky tri dni lehoty na dni pracovného pokoja (čo je prakticky možné), účastník konania, resp. jeho zástupca, by bol zbavený akejkolvek reálnej možnosti písomnosť v tejto lehote vyzdvihnúť.

V posudzovanej veci bol rozsudok súdu prvého stupňa doručovaný žalobkyni 2/ poštou do vlastných rúk 25. mája 2004, opakovane 26. mája 2004 (streda), kedy zásielka bola uložená na pošte. Posledným dňom lehoty uvedenej v ustanovení § 47 ods. 2 O. s. p. bol deň 29. máj 2004, ktorý pripadol na sobotu. Keďže ide o deň pracovného pokoja, bolo potrebné v zmysle § 57 ods. 2 veta druhá O. s. p. za posledný deň lehoty považovať najbližší nasledujúci pracovný deň, t. j. 31. máj 2004, ktorý pripadol na pondelok, v ktorý deň žalobkyňa 2/ písomnosť aj skutočne prevzala. Tento deň (nie deň 29. máj 2004) bolo preto potrebné považovať za deň, kedy bol rozsudok súdu prvého stupňa žalobkyni 2/ doručený.

Podľa § 57 ods. 1 O. s. p. do plynutia lehoty sa nezapočítava deň, keď došlo k skutočnosti určujúcej začiatok lehoty.

Podľa § 57 ods. 3 O. s. p. lehota je zachovaná, ak sa posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť.

Keďže deň doručenia rozsudku je skutočnosťou určujúcou začiatok lehoty na odvolanie, v posudzovanej veci sa do plynutia lehoty nezapočítava deň 31. máj 2004 (ani deň 30. máj 2004), ako to nesprávne urobil odvolací súd. V danom prípade 30-dňová zákonná lehota na odvolanie začala žalobcom plynúť 1. júna 2004 a uplynula 30. júna 2004, ktorý deň pripadol na stredu. Treba teda prisvedčiť žalobcom v tom, že ak podali odvolanie osobne na súde prvého stupňa 30. júna 2004, podali tento opravný prostriedok v zákonom stanovenej lehote. Odvolací súd preto nesprávne ich odvolanie ako oneskorene podané odmietol. Takýmto nesprávnym rozhodnutím o odmietnutí odvolania odňal žalobcom možnosť konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 písm. f) O. s. p. Uvedená skutočnosť je nielen dôvodom nakladajúcim prípustnosť dovolania, ale zároveň je tiež okolnosťou, pre ktorú musí dovoliací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto uznesenie odvolacieho súdu podľa § 243b ods. 1 O. s. p. zrušil a vec mu v zmysle ods. 2 vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

6.

STANOVISKO

Námietky proti zmenkovému platobnému rozkazu nie je možné považovať za odvolanie. Ide o samostatný opravný prostriedok proti zmenkovému platobnému rozkazu.

Súdny poplatok za námietky v zmenkovom a šekovom konaní sa vyrubuje uznesením.

Konanie o námietskach proti zmenkovému platobnému rozkazu nie je možné zastaviť pre nezaplatenie súdneho poplatku.

(Stanovisko obchodného kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 16. decembra 2005, sp. zn. Obpj 3/2005)

Predsedička Krajského súdu v Bratislave listom z 11. apríla 2005 podala na Najvyšší súd Slovenskej republiky podnet na zaujatie stanoviska k zjednoteniu výkladu ustanovení § 10 ods. 1, 2 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v znení jeho noviel v súvislosti s otázkou, či súdny poplatok za námietky v zmenkovom a šekovom konaní sa vyrubuje uznesením alebo na splnenie tejto povinnosti súd účastníka konania iba vyzve s poučením o následkoch jeho nezaplatenia.

Predsedička súdu poukázala na rozdielne rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Vo veci, sp. zn. 2 Obo 34/05, Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, zrušil uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým bol účastník zaviazaný na zaplatenie súdneho poplatku za námietky proti zmenkovému platobnému rozkazu. V tejto veci odvolací súd vychádzal z názoru, že účastník na zaplatenie súdneho poplatku mal byť len vyzvaný osobitnou výzvou (vzor 4a O. s. p.).

Vo veciach, sp. zn. 6 Obo 31/05 a sp. zn. 6 Obo 300/04, Najvyšší súd Slovenskej republiky potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým bola uložená účastníkovi povinnosť zaplatiť súdny poplatok za námietky proti zmenkovému platobnému rozkazu. V týchto veciach odvolací súd vychádzal z právneho názoru, že o poplatkovej povinnosti za námietky sa rozhoduje uznesením.

Na základe uvedených rozdielnych právoplatných rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky obchodné kolégium podľa ustanovenia § 22

zákona č. 757/2004 Z. z., v spojení s článkom 9 ods. 1 písm. b) Rokovacieho poriadku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, na návrh predsedu kolégia vo veci zaujalo uvedené

st a n o v i s k o :

Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v znení jeho zmien a doplnkov (ďalej len „zákon“), súdne poplatky sa vyberajú za jednotlivé úkony alebo konanie súdov, ak sa vykonávajú na návrh a za úkony orgánov štátnej správy súdov a prokuratúry, uvedené v Sadzobníku súdnych poplatkov a poplatku za výpis z registra trestov, ktorý tvorí prílohu tohto zákona.

Podľa ustanovenia § 2 ods. 1 písm. a) cit. zákona poplatníkom je navrhovateľ poplatkového úkonu, ak je podľa sadzobníka ustanovený poplatok z návrhu.

Z citovaných ustanovení vyplýva, že poplatníkom je aj odporca, ktorý podal námietky proti vydanému zmenkovému platobnému rozkazu, keďže podľa Sadzobníka súdnych poplatkov je podanie námietok v zmenkovom konaní poplatkovým úkonom (bod 6 spoločných poznámok k položke 1 a 2 Sadzobníka súdnych poplatkov). Tento súdny poplatok je splatný dňom podania námietok (§ 5 ods. 1 cit. zákona).

Ak poplatník poplatkového úkonu súdny poplatok, ktorý je splatný podaním poplatkového úkonu, nezaplatí, má to ten dôsledok, že súd ho na splnenie tejto povinnosti zaviazne rozhodnutím, a to uznesením alebo na splnenie poplatkovej povinnosti ho len vyzve (bez vydania rozhodnutia) s poučením o následkoch nezaplatenia súdneho poplatku. Rozdiel v uvedenom postupe súdu spočíva v tom, že ak poplatník na zaplatenie súdneho poplatku je zaviazaný uznesením (tak postupoval súd prvého stupňa v uvedených prípadoch), potom súd pokračuje v konaní bez ohľadu na to, či súdny poplatok bol zaplatený, keďže uvedené uznesenie je zároveň aj titulom na výkon rozhodnutia (resp. je exekučným titulom) a súd môže tento poplatok od poplatníka vymôcť aj po skončení konania (v zákonom stanovenej lehote). Ak súd poplatníka iba vyzve na zaplatenie poplatku, a to aj s poučením o následkoch jeho nezaplatenia a v lehote určenej súdom poplatok nebol zaplatený, potom súd takéto konanie zastaví. Tieto následky nezaplatenia súdneho poplatku sú uvedené v ustanovení § 10 zákona o súdnych poplatkoch. V danom prípade medzi odvolacími senátmi je sporná otázka, ktorým z uvedených spôsobov sa má postupovať v prípade, ak ide o súdny poplatok za podané námietky proti zmenkovému platobnému rozkazu.

Zákon o súdnych poplatkoch túto otázku výslovne neupravuje a v základnom texte zákona o týchto námietkach nie je žiadna zmienka. Len v Sa-dzobníku súdnych poplatkov, ktorý je prílohou zákona, sa v už spomínanej poznámke č. 6 uvádza, že súdny poplatok v zmenkovom a šekovom konaní sa platí podľa rovnakej položky. Keďže na konanie vo veciach poplatkov, ak citovaný zákon neustanovuje inak, platí primerane Občiansky súdny poria-dok, odpoveď na nastolenú otázku treba hľadať aj s prihliadnutím na prí-slušné ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku.

Zmenkový rozkaz upravuje ustanovenie § 175 O. s. p. ako samostatný špecifický druh súdneho rozhodnutia s osobitným opravným prostriedkom, ktorým sú námietky (§ 175 ods. 3 O. s. p.). Opravným prostriedkom len pro-ti výroku o trovách konania je odvolanie. Keďže samotný Občiansky súdny poriadok proti zmenkovému rozkazu upravuje dva samostatné opravné prostriedky, t. j. námietky a odvolanie, je zrejmé, že tieto opravné prostriedky nemožno stotožňovať a námietky proti zmenkovému rozkazu nemožno považovať za odvolanie. O námietkach rozhoduje súd prvého stupňa rozsud-kom, a to tak, že buď platobný rozkaz ponecháva v platnosti, alebo že ho zrušuje a v akom rozsahu. V nadväznosti na tento procesný stav treba pri-stúpiť aj k výkladu § 10 ods. 1, 2 cit. zákona, ktorý v prvom odseku taxatív-ne stanovuje, kedy súd vyzve poplatníka, aby poplatok zaplatil v určenej le-hote od doručenia výzvy. Ak aj napriek výzve poplatok nebol zaplatený v le-hote, súd konanie nezastaví. O následkoch nezaplatenia poplatku musí byť poplatník vo výzve poučený. V zmysle odseku dva, súd pre nezaplatenie súdneho poplatku konanie nezastaví iba v prípadoch taxatívne uvedených v tomto ustanovení. Námietky proti zmenkovému rozkazu zákon neuvádza ani v prvom odseku, ani v odseku druhom (ako ani v ďalších odsekoch tohto ustanovenia), je preto zrejmé, že pri vyrubovaní súdneho poplatku za ná-mietky proti zmenkovému rozkazu podľa tohto ustanovenia nemožno postu-povať. Keďže ale zákon o súdnych poplatkoch v uvedenom smere nemá žiad-ne iné ustanovenia, potom treba vo veci postupovať podľa príslušných usta-novení Občianskeho súdneho poriadku (§ 14 zákona o súdnych poplatkoch). a teda súdny poplatok za námietky proti platobnému rozkazu treba vyrubiť uznesením (§ 167 O. s. p.).

Z uvedeného vyplýva, že súd v prípade, ak poplatník súdny poplatok za námietky proti zmenkovému rozkazu nezaplatil, a to aj v prípade, že na jeho zaplatenie bol zaviazaný uznesením súdu, konanie o námietkach z tohto dôvodu nezastaví, ale pokračuje v konaní. V prípade potreby súdny po-platok súd vymôže na základe uvedeného uznesenia.

7.

ROZHODNUTIE

Zisk, ktorý podnikateľ dosiahne svojou podnikateľskou činnosťou, nie je úžitkom v zmysle ustanovenia § 458 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. mája 2004,
sp. zn. Obdo V 59/2002)

Krajský súd v B. rozsudkom z 8. novembra 2000, č. k. 36 Cb 8/96-265, po tom, čo jeho predchádzajúci rozsudok, ktorým žalobu zamietol, odvolací súd zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi sumu 354 872,- Sk do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku žalobu, čo do zaplatenia čiastky 357 588,- Sk a čo do úroku z omeškania, zamietol. Rozhodol tiež o náhrade trov konania a o znalečnom. V odôvodnení rozsudku poukázal na záväzný právny názor odvolacieho súdu vyslovený v uznesení z 13. novembra 1998, sp. zn. 2 Obo 238/98, že zmluva o ekonomickom prenájme nebytových priestorov a zariadenia prevádzky žalovaného, nachádzajúceho sa na P. ul., č. 20 v B., uzavretá účastníkmi konania dňa 1. mája 1992, je absolútne neplatná. Žalovaný preto bez právneho dôvodu prijal od žalobcu nájomné za obdobie od 1. mája 1992 do 31. decembra 1992 v celkovej výške 1 000 000,- Sk, ktorú žalobca znížil o položky za užívanie nebytových priestorov prevádzky foto, spotrebu energie a užívanie zariadenia na výrobu fotografií na žalovanú čiastku 712 460,- Sk. Žalobca naproti tomu bez právneho dôvodu užíval prevádzku žalovaného, v ktorej dosiahol podnikateľský zisk vyčíslený znalcom na sumu 357 588,- Sk. Obidve strany sú teda povinne vrátiť si navzájom poskytnuté plnenie. Súd prvého stupňa odpočítal od žalovanej sumy 712 460,- Sk výšku čistého nisku získaného žalobcom a v ostatnej časti z titulu bezdôvodného obohatenia vo výške 354 872,- Sk žalobe vyhovel a v ostatnej časti žalobu zamietol.

Na odvolanie žalobcu aj žalovaného Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom zo 6. februára 2002, č. k. 2 Obo 134/01-269, rozsudok súdu prvého stupňa vo výroku, ktorým bolo žalobe vyhovené (suma 354 872,- Sk), potvrdil. Výrok o zamietnutí žaloby v časti o zaplatenie 357 588,- Sk zmenil tak, že žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcovi sumu 357 588,- Sk. Napadnutý výrok o zamietnutí žaloby o úrok z omeškania potvrdil a rozhodol o náhrade trov konania. V odôvodnení rozsudku uviedol, že zmluva uzavretá účastníkmi konania dňa 1. mája 1992 je absolútne neplatná, čo konštatoval už v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení, z čoho vyplýva povinnosť oboch zmluvných strán vrátiť plnenie uskutočnené podľa tejto neplatnej zmluvy. S názorom súdu prvého stupňa, pokiaľ ide o rozsah povinnosti vrátiť si vzájomné plnenie na základe neplatne uzavretej kúpnej zmluvy sa nestotožnil v tom smere, že by žalobca mal žalovanému vyplatiť aj úžitky z bezdôvodného obohatenia podľa § 458 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktoré úžitky predstavujú výšku čistého zisku, ktorý žalobca ako podnikateľ dosiahol v predmetnej prevádzke. Podľa názoru odvolacieho súdu zisk, ktorý žalobca dosiahol svojou podnikateľskou činnosťou, nie je úžitkom v zmysle uvedeného ustanovenia Občianskeho zákonníka, pretože úžitkom môže byť iba to, čo by žalovaný získal nezávisle na činnosti žalobcu. Odvolací súd preto dospel k záveru, že výška bezdôvodného obohatenia žalobcu zodpovedá ním vyčíslenej sume 287 540,- Sk, takže žalobou uplatnený nárok na vrátenie 712 460,- Sk je opodstatnený v celom rozsahu. Preto rozsudok súdu prvého stupňa v časti žalovanému uložennej povinnosti zaplatiť žalobcovi 354 872,- Sk potvrdil, v časti o zaplatenie 357 588,- Sk rozsudok zmenil tak, že žalobe vyhovel. Žalobca výšku úrokov nešpecifikoval, a preto odvolací súd aj v tejto časti rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil.

Uvedený rozsudok odvolacieho súdu nadobudol právoplatnosť dňa 16. apríla 2002. Dňa 16. mája 2002 podal žalovaný na poštu dovolanie (č.l. 278, ktoré bolo doručené súdu prvého stupňa 27. mája 2002), ktorým navrhol rozsudok odvolacieho súdu spolu s rozsudkom súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, pretože došlo k porušeniu zákona nerešpektovaním občianskoprávných a obchodnoprávných predpisov, najmä v tom, že súdy prenájom prevádzky (pachtu) a dohodu o tomto vzťahu posudzovali ako nájom priestorov a strojov, čím poškodili žalovaného. Súdy sa nezaoberali riadne tvrdeniami žalovaného a nevyvodili z nich zákonné súvislosti namietané počas celého procesu.

Ďalšie dôvody dovolania podal žalovaný dňa 17. mája 2002 (č.l. 274). V tomto podaní uviedol, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je nezrozumiteľné a nepreskúmateľné. Odvolací súd ignoroval, že žalobca žiadnu

prevádzkára nikdy nemal. Prenajal (prepachtoval!) si zavedený obchod žalovaného a všetok chemický materiál, ktorý odniesol pri vyprázdňovaní obchodu. Malo by platiť, že ak je celá zmluva absolútne neplatná, potom žalobca nemohol vykonávať vo vlastnom mene podnikateľskú činnosť v prevádzke žalovaného, najmä z dôvodu nedostatku nájomnej zmluvy ohľadne nebytových priestorov a nemohol tiež používať zariadenie žalovaného a predávať tovar, pretože nebol jeho vlastníkom. Žalobca - pri nedostatku zmluvy - de facto pracoval pre žalovaného, dokonca aj formálne pod jeho obchodným menom. Malo by preto platiť, že všetok príjem by mal tiež patriť žalovanému a žalobca by mal mať nárok len na náhradu nevyhnutných nákladov podľa § 458 ods. 3 Občianskeho zákonníka a mohol mať nárok iba na náhradu mzdy za prácu v cudzej prevádzke. Ďalej namietal skutkové okolnosti, z ktorých vychádzal odvolací súd a opakovane spochybnil nezaujatosť predsedu odvolacieho senátu JUDr. J. Š., ako aj členky odvolacieho senátu.

Žalobca navrhol, aby dovolací súd dovolanie zamietol.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O. s. p.), po zistení, že dovolanie bolo podané včas účastníkom konania, a to proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, proti ktorému tento mimoriadny opravný prostriedok je prípustný, podané dovolanie prejednal bez nariadenia dovolacieho pojednávania, preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v medziach podaného dovolania, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

Z o d ô v o d n e n i a :

Podľa názoru dovolacieho súdu dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu má všetky náležitosti stanovené v ustanovení § 157 O. s. p., a to vrátane náležitostí jeho odôvodnenia. Tento rozsudok odvolacieho súdu (aj keď stručne) sa dostatočne vyporiadal s právne relevantnými skutkovými, ako aj právnymi otázkami. Vo veci je úplne nepochybné, že žalobca na základe absolútne neplatnej zmluvy, uzavretej účastníkmi konania dňa 1. mája 1992 (dôvody jej neplatnosti podrobne uviedol odvolací súd vo svojom zrušujúcom uznesení z 13. novembra 1998, sp. zn. 2 Obo 238/98), zaplatil žalobcovi na nájomnom sumu 1 000 000 mil. Sk. Tak isto je nepochybné, že žalovanému prijatím tohto plnenia vzniklo bezdôvodné obohatenie, ktoré je v zmysle ustanovenia § 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka povinný vydať žalobcovi. Keďže v danom prípade medzi účastníkmi konania ide o synalagmatický vzťah, preto aj žalobca je z toho istého právneho dôvodu, t. j. z dôvodu bezdôvodného obohatenia vydať žalovanému všetko, čo nadobudol bez-

dôvodným obohatením (§ 457 Občianskeho zákonníka). Toto žalobca zohľadnil už v podanej žalobe, čo súd prvého stupňa, ako aj odvolací súd, pri rozhodovaní správne zohľadnil a dostatočne zdôvodnil.

Žalovaný v priebehu konania tvrdil, že na strane žalobcu bezdôvodné obohatenie vzniklo aj tým, že za uvedené obdobie mal z prevádzky čistý zisk v sume 357 588,- Sk, ale aj tým, že sa v deň ukončenia nájmu zmocnil fotomateriálu a tovaru za ďalších 987 708,- Sk a 780 853,- Sk.

Dovolací súd sa stotožňuje s právnym názorom odvolacieho súdu, že zisk, ktorý dosiahol žalobca svojou podnikateľskou činnosťou v uvedenej prevádzke, nie je úžitkom v zmysle § 458 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Podľa tohto ustanovenia s predmetom bezdôvodného obohatenia sa musia vydať aj úžitky z neho, pokiaľ ten, kto obohatenie získal, nekonal dobromyseľne. Z obsahu tohto ustanovenia vyplýva, že úžitok v zmysle tohto ustanovenia môže predstavovať iba to, čo sa nadobudlo určitým zhodnotením samotného bezdôvodného obohatenia. V danom prípade samotné bezdôvodné obohatenie na strane žalobcu predstavuje suma 287 540,- Sk, ako to správne vyčísľili súdy oboch stupňov (pričom ide o sumu pozostávajúcu z nákladov, ktoré súvisia s uvedenou prevádzkou, a to platby za odber elektrickej energie, vodné, stočné, dodávku tepla, za užívanie nebytových priestorov a užívanie zariadenia na výrobu fotografií. Zisk žalobcu však nie je produktom týchto nákladov, ale je výsledkom jeho podnikania, ktoré predstavuje široký súbor činností, a to najmä fyzickej a duševnej práce, ako aj činnosť strojov a zariadení. Z týchto dôvodov uvedený zisk nepredstavuje u žalobcu samostatný druh bezdôvodného obohatenia (§ 458 ods. 1 Občianskeho zákonníka), ale ani úžitok z tohto obohatenia (§ 458 ods. 2 Občianskeho zákonníka).

Tvrdenie dovolateľa, že žalobca v cudzej prevádzke na základe absolútnej neplatnej zmluvy ako podnikateľ nemohol byť a ani nebol, ale žalobca bol povinný žalovanému vyúčtovať všetky peniaze a žalobca mohol mať nárok iba na mzdu za prácu v cudzej prevádzke, nemá žiadnu oporu vo vykonanom dokazovaní a tento názor dovolateľa nemá oporu ani v právnom poriadku Slovenskej republiky. Z obsahu spisu je zrejmé, že žalobca nebol v žiadnom pracovnom vzťahu k žalovanému a sám žalovaný v podaní z 9. februára 1994 (č.l. 20-22) uviedol, že firma (t. j. žalovaný) do „svojich“ priestorov „púšťala“ žalobcu ako samostatného podnikateľa, pretože mu prenajala prevádzkovanie zariadení v tejto prevádzke výroby fotografií a predaja súvisiacich tovarov. Toto vyjadrenie je napokon v súlade s obsahom zmluvy z 1. mája 1992, ako aj obsahom živnostenského listu zo dňa 10. septembra 1992, vydaného žalobcovi Obvodným úradom B. IV. pod

č. Žo 4529/199-Ma, a to na vykonávanie ohlasovanej živnosti — fotoslužba - zhotovovanie farebných fotografií, atď (č.l. 6), ako aj obsahom znaleckého posudku i ďalším obsahom spisu. Okrem bezdôvodného obohatenia v sume 287 540,- Sk z obsahu spisu žiadne iné bezdôvodné obohatenie na strane žalobcu nevyplýva, preto dovolací súd považuje aj ďalšie námietky dovolateľa za nedôvodné.

Na základe uvedených dôvodov dovolací súd dospel k záveru, že dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu je správny, a preto dovolanie podľa ustanovenia § 243b ods. 1 O. s. p. zamietol.

Žalovaný v dovolacom konaní nebol úspešný a žalobcovi v dovolacom konaní trovy konania nevznikli, preto dovolací súd ich náhradu účastníkom nepriznal.

8. ROZHODNUTIE

Zmluva o užívaní bezpečnostnej schránky v banke je zmluvou nepomenovanou (§ 269 ods. 2 Obchodného zákonníka, resp. § 51 Občianskeho zákonníka). Ak v dôsledku poruchy schránky vznikla užívateľovi škoda, ide o škodu spôsobenú vecou použitou pri prevádzkovej činnosti a banka za škodu zodpovedá podľa § 420a písm. a) Občianskeho zákonníka.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. októbra 2004, sp. zn. Obdo V 15/2003)

Súd prvého stupňa rozsudkom z 8. júna 2001, č. k. 13 Cb 41/97-178, zamietol žalobu, ktorou žalobcovia po zmene žaloby žiadali určiť, že do dedičstva po poručiteľovi Ing. P. H., ktorý zomrel v priebehu konania 14. apríla 1999, patrí pohľadávka proti žalovanému vo výške 490 000,- Sk, 2 000,- ATS a 4 690,- USD. Súd prvého stupňa takto rozhodol s odôvodnením, že vzťah, ktorý vznikol medzi Ing. P. H. a žalovaným uzavretím zmluvy o prenájme bezpečnostnej schránky v sejfovom trezore a prevzatím vecí, sa spravuje § 700 a nasl. Obchodného zákonníka o bankovom uložení vecí. Zodpovednosť banky za škodu, ktorá vznikla stratou uloženého predmetu, je objektívna. Aj v prípade objektívnej zodpovednosti je však predpokladom úspešného uplatnenia práva preukázanie vzniku škody v uplatnenom rozsahu. Z výsledku dokazovania však vznik škody právnenému predchodcovi žalobcov nebol hodnoverne preukázaný.

Proti rozsudku podali odvolanie žalobcovia a žiadali, aby odvolací súd rozsudok zmenil a žalobe vyhovel. V odvolaní namietali, že súd prvého stupňa sa dôsledne neriadil právnym názorom odvolacieho súdu vysloveným v predchádzajúcom zrušujúcom rozhodnutí a jeho pokynmi pre dokazovanie. Súd vo veci rozhodol v rozpore so zisteným skutkovým stavom. Z vykonaného dokazovania bolo preukázané, že Ing. P. H. vyčíslená škoda mu skutočne vznikla. Vyplýva to jednak z jeho výpovede, ale aj z dokladovaného čerpania valút z jeho účtov a ich následného uloženia do bezpečnostnej schránky. Nie je dôvod neveriť tvrdeniu poručiteľa, ktorý bol úspešným podnikateľom a bezúhonným, zásadovým a čestným človekom, ktorý nikdy neprišiel do rozporu so zákonom. Je vylúčené, že by bol schopný uviesť, že mu bolo odcudzené niečo, čo mu nepatrilo a že by zaplatil 43 800,- Sk súdneho poplatku,

ak by jeho návrh nebol plne dôvodný. Ak bol súd toho názoru, že škoda nebola dostatočne preukázaná, mal ich súd vyzvať, aby navrhli ďalšie dôkazy.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací, rozsudkom z 30. septembra 2002 rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalovaného zaviazal zaplatiť žalobcom 490 000,- Sk s tým, že záväzok žalovaného zaniká plnením jednému zo žalobcov. Vo zvyšku napadnutý rozsudok potvrdil.

Z vykonaného dokazovania tak, ako súd prvého stupňa, aj dovolací súd považoval za preukázané, že Ing. P. H. na základe zmluvy, uzavretej so žalovaným, uložil do bezpečnostnej schránky veci, ktoré sa stratili. Preukázané bolo i to, že k bezpečnostnej schránke, a tým aj k jej obsahu mala prístup iná osoba ako uložitel. Vzťah založený zmluvou podľa dovolacieho súdu treba posudzovať podľa § 700 Obchodného zákonníka o zmluve o bankovom uložení veci. Obsahom vzťahu preto nebolo len právo užívať bezpečnostnú schránku, ale aj záväzok banky starať sa o ochranu priestoru schránky a v nej uložených vecí. Pod prevzatím vecí v zmysle § 700 Obchodného zákonníka treba rozumieť aj ich uloženie do bezpečnostnej schránky. Pri určení predmetu uloženia stačí stanoviť, že ide o veci uložené uložitelom do bezpečnostnej schránky. Za stratu vecí uložených v schránke banka zodpovedá objektívne a zodpovednosti sa môže zbaviť, len ak preukáže, že vzniku škody nemohla zabrániť ani pri vynaložení odbornej starostlivosti. Znenie článku II. zmluvy, v ktorom sa uvádza, že banka neručí za vecný obsah schránky, považoval odvolací súd za odporujúce kogentným ustanoveniam Obchodného zákonníka, zakladajúcim objektívnu zodpovednosť, a preto neplatné. Vzhľadom na uvedené považoval odvolací súd za nesprávne, že súd prvého stupňa viazal zodpovednosť banky za škodu na preukázanie výšky škody žalobcami, keďže je nesporné, že banka v súlade so zmluvou prevzala veci uložením do bezpečnostnej schránky a k veciam mala prístup iná osoba. Pri vyvodzovaní zodpovednosti za škodu bolo nadbytočné a bezpredmetné zaoberať sa dokazovaním obsahu bezpečnostnej schránky, pokiaľ uložitel do nej uložil veci, ktoré sú v súlade so zmluvou. Devízové prostriedky boli v schránke uložené v rozpore s devízovými predpismi, a tým aj v rozpore so zmluvou. Za ich stratu banka nezodpovedá, preto odvolací súd zamietajúci rozsudok súdu prvého stupňa v časti týkajúcej sa straty devízových prostriedkov potvrdil.

Proti rozsudku dovolacieho súdu podal žalovaný dovolanie. V dovolaní uviedol, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci a rozhodnutie vychádza zo zistenia skutkového stavu, ktorý nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. S právnym predchodcom žalobcov žalovaný uzavrel

zmluvu o užívaní bezpečnostnej schránky v sejfom trezore tak, že užívateľ bol oprávnený užívať schránku na úschovu cenností a listín, pričom banka neručila za vecný obsah schránky a nevedla o ňom evidenciu. Podstatnou časťou zmluvy o bankovom uložení veci je určenie zmluvných strán, vymedzenie predmetu uloženia a záväzok banky predmet uložiť a spravovať. Správa predmetu uloženia znamená uskutočňovanie všetkých právnych úkonov, ktoré sú potrebné pre výkon a zachovanie práv, ktoré uložiteľovi z predmetu uloženia vyplývajú. Ak sa banka zaviazala predmet len uložiť bez spravovania, zmluva sa svojou povahou približuje zmluve o úschove podľa § 747 a nasl. Občianskeho zákonníka. Preto zmluvu, ktorá bola uzavretá medzi Ing. P. H. a žalovaným, súd nesprávne považoval za zmluvu o bankovom uložení veci. Pri posudzovaní zodpovednosti za škodu považoval odvolací súd nesprávne za nadbytočné zaoberať sa dokazovaním obsahu bezpečnostnej schránky. Pri posudzovaní náhrady sa nezaoberal výpoveďou svedka JUDr. Š., podľa ktorej zobral jednu obálku formátu A4 a v nej boli dve menšie obálky, ktoré boli prelepené a podpísané a ich prehmataním zistil, že sú v nej pravdepodobne počítačové diskety. Objem bankoviek zodpovedajúcich v žalobe uvedeným peňažným hodnotám nemohol mať veľkosť počítačových diskiet. V konaní bolo preukázané, že príčinou otvorenia bezpečnostnej schránky bola technická porucha, čím je vylúčená zodpovednosť žalovaného, keďže prekážka, ktorá mu bránila splnenie povinnosti, nastala nezávisle na jeho vôli a škode nemohol zabrániť ani vynaložením všetkého úsilia, ktoré možno od neho objektívne požadovať. Žiadal preto napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalobcovia žiadali dovolanie zamietnuť. Vo vyjadrení k dovolaniu uviedli, že odvolací súd správne vec posúdil podľa § 700 a nasl. Obchodného zákonníka. Medzi účastníkmi nedošlo k uzavretiu zmluvy o úschove podľa § 747 a nasl. Občianskeho zákonníka. Zmluva o úschove je zmluvou reálnou, čo znamená, že okrem uzavretia zmluvy musí dôjsť aj k faktickému odovzdaniu veci. Funkciou je opatrovanie individuálne určenej odovzdanej cudzej veci a jej následné reálne vrátenie. V prejednávanom prípade predmetom zmluvy nie je len užívanie bezpečnostnej schránky, ale aj záväzok banky zahrnujúci starostlivosť banky o ochranu priestoru bezpečnostnej schránky a v rámci toho aj ochranu veci uloženej do schránky. Zmluva je absolútnym obchodom a môže ju uzavrieť len banka. Nesprávne je tvrdenie žalovaného, že rozhodnutie vychádza zo skutkového stavu, ktorý nemá oporu vo vykonanom dokazovaní. Výpoveďou Ing. P. H. a ďalšími dôkazmi bola preukázaná škoda i jej výška, rovnako bolo preukázané, že k schránke mala prístup iná osoba ako uložiteľ, pričom žalovaný nepreukázal, že nemohol

prístupu cudzej osoby zabrániť. Z dokazovania vyplýva aj to, že žalovaný na zabezpečenie bezporuchovej prevádzky bezpečnostnej schránky nevyňaložil žiadnu odbornú starostlivosť. Po dobu 6 rokov nepožiadal servisnú spoločnosť o vykonanie technickej kontroly funkčnosti schránok, čo znamená, že porucha mohla vzniknúť už predtým, ako bola schránka prenajatá.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 2 O. s. p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O. s. p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že žalobcom napadnutý rozsudok odvolacieho súdu nie je správny.

Z o d ō v o d n e n i a :

Zmluva, ktorú uzavrel porúčiteľ a žalovaný, je nazvaná „zmluva o užívaní bezpečnostnej schránky“. Úpravu takejto zmluvy neobsahuje ani Občiansky, ani Obchodný zákonník. V či. XII zmluvy sa uvádza, že schránka sa užívateľovi prenájima, čo by naznačovalo, že ide o nájom veci. Z obsahu zmluvy, predovšetkým z predmetu, ktorý sa prenecháva do užívania, je však zrejmé, že zmluva nemá všetky znaky nájomnej zmluvy a naopak obsahuje ustanovenia, ktoré nájomná zmluva nemá (úprava nájomnej zmluvy nepredpokladá, že nájomca bude v prenajatej veci uschovávať svoje veci na ťarchu prenajímateľa). Obsahom sa zmluva najviac približuje k zmluve o bankovom uložení veci podľa § 700 a nasl. Obchodného zákonníka, prípadne k zmluve o úschove veci podľa § 747 Občianskeho zákonníka. Treba prísvedčiť žalobcom, že tieto zmluvy sa od seba líšia predovšetkým tým, že zmluva podľa § 700 Obchodného zákonníka vzniká už uzavretím bez ohľadu na to, či k odovzdaniu veci do úschovy napokon reálne naozaj dôjde (konsenzuálna zmluva). Zmluva o úschove naproti tomu vzniká, len ak zároveň došlo k odovzdaniu a prevzatíu veci (reálna zmluva). Sporná zmluva však nemá všetky znaky ani jednej z nich. Uzavretá zmluva predovšetkým nepredpokladá, že banka bude mať obsah schránky, resp. veci v nej uložené pod neustálou kontrolou v tom zmysle, že bude mať neustálu vedomosť o tom, čo je práve v schránke uložené. Banka síce podľa zmluvy eviduje návštevy uložiteľa v schránke, ale nekontroluje a neeviduje, či a čo uložiteľ zo schránky pri návšteve vybral. Dovolací súd z uvedených dôvodov dospel k záveru, že zmluva je tzv. nepomenovanou zmluvou podľa § 269 ods. 2 Obchodného zákonníka (resp. § 51 Občianskeho zákonníka, ak neboli splnené podmienky pre to, aby sa vzťah považoval za obchodný podľa § 261 alebo

§ 262 Obchodného zákonníka) a vzťah, ktorý na základe nej vznikol sa riadi ustanoveniami, ktoré účastníci v nej dohodli. V tejto súvislosti dovolací súd poznamenáva, že žiadne z ustanovení Obchodného zákonníka, ktoré upravujú zmluvu o bankovom uložení veci (§§ 700 až 707), nie je vymenované v § 263 medzi ustanoveniami záväzkovej časti Obchodného zákonníka, od ktorých sa strany záväzkového vzťahu nemôžu odchyliť alebo ich vylúčiť. Keďže žiadne z ustanovení nemá kogentný charakter, mohli sa účastníci, i keby išlo o zmluvu o bankovom uložení veci, platne dohodnúť aj na tom, že banka neručí za vecný obsah schránky a nevedie o ňom evidenciu, ako to urobili v či. II zmluvy.

Zo zmluvy nepochybne vyplýva pre banku povinnosť poskytnúť užívateľovi bezpečnostnú schránku, ktorá plní základnú funkciu brániť tretím - neoprávneným osobám prístup do schránky. Z vykonaného dokazovania vyplýva, že schránka túto funkciu od určitého, presne nezisteného času, neplnila a schránku mohla otvoriť aj osoba, ktorej nebola poskytnutá a ktorá nemala k nej kľúč (kartu). Stalo sa tak v dôsledku poruchy elektronickej časti trezorového zariadenia, v ktorom bola schránka, čo medzi účastníkmi ani nebolo sporné. Ak v dôsledku poruchy schránky vznikla užívateľovi škoda, bola spôsobená vecou použitou pri prevádzkovej činnosti a banka za škodu zodpovedá podľa § 420a ods. 2 písm. a) Občianskeho zákonníka. Keďže udalosť, ktorá viedla ku škode, má nepochybne pôvod v prevádzke, mohol sa žalovaný zodpovednosti zbaviť, len ak by preukázal, že škoda bola spôsobená vlastným konaním poškodeného.

Ide teda o typ zodpovednosti, kde sa nevyžaduje zavinenie toho, kto škodu spôsobil (zodpovednosť objektívna). Z hľadiska uplatňovania škody sa objektívna zodpovednosť od všeobecnej zodpovednosti (založenej na subjektívnom princípe) líši len v tom, že súd sa nemusí zaoberať otázkou, či ten, kto škodu spôsobil, porušil svoju právnu povinnosť a či škodu zaviniť. Predpokladom zodpovednosti je vždy škoda. Bez ohľadu na to, či je zodpovednosť založená na subjektívnom alebo objektívnom princípe, musí žalobca preukázať, že mu škoda skutočne vznikla a v akej výške. Škodou je v tomto prípade strata vecí, ktoré boli v schránke uložené. Medzi účastníkmi nie je nesporné, že Ing. P. H. si do schránky uložil 490 000,- Sk. Nesporné je len to, že si „prenajal“ bezpečnostnú schránku, že si do nej niečo uložil a že 16. apríla 1996 sa zistilo, že schránka je prázdna. Keďže banka nepotvrdovala prevzatie alebo uloženie konkrétnych vecí do schránky, ani inak obsah schránky neevidovala, musí žalobca preukázať, čo mal v schránke uložené a čo sa z nej v dôsledku prístupu neoprávnenej osoby stratilo. Nemožno preto súhlasiť s názorom odvolacieho súdu, že bolo zbytočné zaoberať sa obsahom bezpečnostnej schránky. V dôsledku nesprávneho právneho názoru v uvede-

nej otázke sa odvolací súd existenciou a výškou škody nezaoberal, čo sa prejavilo nesprávnym rozhodnutím vo veci [§ 241 ods. 1 písm. d) O. s. p.].

Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je nesprávne aj z iného dôvodu. Po tom, ako zomrel pôvodný žalobca Ing. P. H., terajší žalobcovia, ktorí sú jeho dedičmi, zmenili 7. mája 2001 žalobu, ktorá pôvodne znela na plnenie. Zmeneným návrhom žiadali určiť, že do dedičstva po poručiteľovi patrí pohľadávka proti žalovanému vo výške 490 000,- Sk, 2 000,- ATS, 23 000,- DEM a 4 690,- USD. Súd prvého stupňa uznesením z 11. mája 2001 zmenu žaloby pripustil. Spolu s uznesením žalovanému doručil aj zmenenú žalobu. Odvolací súd vo svojom zmeňujúcom rozhodnutí rozhodol o pôvodnom návrhu. Rozhodol tak o niečom, čo už nebolo predmetom konania. Konanie tak bolo postihnuté vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci [§ 241 ods. 1 písm. b) O. s. p.]. Na uvedenú vadu dovolací súd prihliadol, hoci nebola v dovolaní uplatnená, keďže mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 242 ods. 1 O. s. p.).

Z uvedeného je zrejmé, že rozhodnutie odvolacieho súdu nie je vecne správne a žalovaným podané dovolanie je opodstatnené. Dovolací súd preto i dovolaniu vyhovel a napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil podľa § 243b ods. 1 O. s. p.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods.1 O. s. p.).

9.

ROZHODNUTIE

Rozhodnutie o žiadosti o priznanie príspevku na kúpu osobného motorového vozidla a o zastavení výplaty peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich s prevádzkou osobného motorového vozidla nie je vylúčené zo súdneho preskúmania.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. januára 2005,
č. k. 1 Sžo-o-KS 67/04)

Žalobou z 25. septembra 2003 žiadala žalobkyňa preskúmať zákonnosť rozhodnutí žalovaného z 28. júla 2003 a z 29. júla 2003, ktorými boli potvrdené rozhodnutia Okresného úradu v D. K. z 12. júna 2002 o zamietnutí žiadosti o poskytnutie príspevku na kúpu osobného motorového vozidla a rozhodnutie z 24. júna 2002 o zastavení výplaty peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich so zabezpečením prevádzky osobného motorového vozidla od 1. júla 2002.

Uznesením z 28. novembra 2003 Krajský súd v Ž. podľa § 250d ods. 3 v spojení s § 248 ods. 2 O. s. p. konanie zastavil. Krajský súd dospel k záveru, že predmetom žaloby je rozhodnutie, ktorého vydanie závisí výlučne od posúdenia zdravotného stavu príslušnej osoby a takéto rozhodnutie je v zmysle § 248 ods. 2 O. s. p. zo súdneho prieskumu vylúčené. Keďže žaloba smeruje proti rozhodnutiu, ktoré nemôže byť predmetom preskúmania súdom, súd podľa § 250d ods. 3 O. s. p. konanie zastavil.

Proti uzneseniu krajského súdu podala v zákonnej lehote žalobkyňa odvolanie. Žiadala, aby odvolací súd zrušil uznesenie krajského súdu z 28. novembra 2003 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Okrem iného uviedla, že zdravotný stav jej maloletého syna je jednoznačne daný stanovenou diagnózou a tú nemožno zmeniť. Žalobkyňa sa nedomáha zmeny diagnózy, ani iného určenia miery funkčnej poruchy maloletého, ktorá bola stanovená na 60 %. Žalobou žiadala preskúmať postup žalovaného pri vypracovaní posudku z 3. júla 2003, ktorý nezodpovedá komplexnému zhodnoteniu zdravotného stavu jej syna. Priznanie príspevku podľa žalobkyne závisí aj od posúdenia zdravotného stavu maloletého, avšak žalovaný vo svojich rozhodnutiach tvrdil, že neboli splnené zákonné kritériá pre jeho indikáciu, vymedzené v § 17 zákona č. 195/1998 Z. z, o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnej pomoci“)- Žalobkyňa namietala, že pri posudzovaní jej žiadosti sa ani analogicky nepostupuje podľa § 17 zákona o sociálnej pomoci.

Žalovaný správny orgán (jeho právny nástupca) navrhol uznesenie krajského súdu potvrdiť. Podľa právneho názoru žalovaného vydanie preskúmaného rozhodnutia závisí výlučne od posúdenia zdravotného stavu, a preto zotrúva na právnom názore vyslovenom v rozhodnutiach z 28. júla 2003 a z 29. júla 2003.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní (§ 212 ods. 1 O. s. p.) a dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné.

Z o d ô v o d n e n i a :

Zo spisu Krajského súdu v Ž. a z pripojených administratívnych spisov žalovaného odvolací súd zistil, že správne orgány konali a rozhodovali o žiadosti žalobkyne o poskytnutie sociálnej pomoci zo 17. januára 2002, a to príspevku na kúpu osobného motorového vozidla. Podľa § 50 až § 57 zákona o sociálnej pomoci bol na účely posúdenia žiadosti (§ 92 uvedeného zákona) vydaný 3. júla 2003 posudok. Miera funkčnej poruchy maloletého bola stanovená na 60 % a podľa § 51 zákona o sociálnej pomoci sa maloletý považuje za občana s ťažkým zdravotným postihnutím. Tieto skutočnosti neboli sporné. V ďalšej časti posudku sú uvedené sociálne dôsledky vyplývajúce z ťažkého zdravotného postihnutia a odporúčaná forma ich kompenzácie.

Podľa § 248 písm. b) O. s. p. súdy nepreskúmajú rozhodnutia, ktorých vydanie závisí výlučne od posúdenia zdravotného stavu osôb, ak samy osebe neznamenajú právnu prekážku výkonu povolania, zamestnania alebo podnikateľskej alebo inej hospodárskej činnosti.

Podľa názoru odvolacieho súdu rozhodnutie o priznaní príspevku na kúpu osobného motorového vozidla a o zastavení výplaty peňažného príspevku na kompenzáciu zvýšených výdavkov súvisiacich s prevádzkou osobného motorového vozidla nie je rozhodnutím vylúčeným zo súdneho preskúmavania. Posúdenie zdravotného stavu dotknutej osoby je len jedným, aj keď veľmi dôležitým, dôkazným prostriedkom, ktorý správny orgán v konaní musí vyhodnotiť, pričom prihliada aj na iné skutočnosti, ktoré v konaní vyšli najavo.

Nejde teda o rozhodnutie, ktorého vydanie závisí výlučne od posúdenia zdravotného stavu osoby v zmysle § 248 písm. b) O. s. p.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti dospel odvolací súd k záveru, že napadnuté rozhodnutia žalovaného správneho orgánu môžu byť preskúmané správnym súdom, a preto podľa § 221 ods. 1 O. s. p. zrušil uznesenie krajského súdu z 28. novembra 2003 a podľa § 221 ods. 2 O. s. p. vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

10.

ROZHODNUTIE

Ak je dávka sociálnej pomoci určená výlučne osobe, ktorá v priebehu konania zomrela, zanikol dôvod na jej poskytovanie. Súd musí konanie o preskúmanie právoplatného rozhodnutia správneho orgánu o takomto nároku zastaviť z dôvodu, že subjekt súdneho konania zanikol bez právneho nástupcu.

(Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 10. mája 2005, sp. zn. 1 SŽ-o-KS 163/04 z 10. mája 2005)

Odbor sociálnych vecí Krajského úradu v B. rozhodnutím z 18. septembra 2003 zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil rozhodnutie odboru sociálnych vecí Okresného úradu v B. II z 10. júla 2003 o zamietnutí žiadosti žalobcu o peňažný príspevok na kúpu skladacieho kočíka podľa § 59 zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnej pomoci“).

Krajský súd v B. rozsudkom z 20. mája 2004 žalobu žalobcu zamietol. V zákonnej lehote podal žalobca odvolanie proti rozsudku krajského súdu.

V priebehu odvolacieho konania dňa 13. decembra 2004 maloletý žalobca J. J. zomrel.

Podľa § 103 O. s. p. kedykoľvek za konania prihliada súd na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať vo veci (podmienky konania).

Ak ide o taký nedostatok podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví (§ 104 ods. 1 veta prvá O. s. p.).

Ak účastník stratí spôsobilosť byť účastníkom konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončilo, súd posúdi podľa povahy veci, či má konanie zastaviť alebo prerušiť, alebo či môže v ňom pokračovať (§ 107 ods. 1 O. s. p.).

Nedostatok spôsobilosti byť účastníkom konania je neodstrániteľným nedostatkom podmienky konania. Ak účastník konania zomrie, zanikne jeho spôsobilosť byť účastníkom konania. Predmetom správneho konania i súdneho prieskumného konania bola žiadosť o poskytnutie peňažného príspevku na kúpu pomôcky - skladacieho kočíka pre maloletého žalobcu. Úmrtím maloletého sa stalo konanie bezpredmetné. Keďže išlo o nárok viažuci sa výlučne na osobu maloletého a ten stratil spôsobilosť byť účastníkom kona-

nia pred jeho právoplatným skončením, súd podľa § 104 ods. 1 veta prvá z dôvodu podľa § 103 a § 107 ods. 1 v spojení s § 19 O. s. p. konanie zastavil.

O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 146 ods. 1 písm. c) v spojení s § 224 ods. 1 O. s. p. a účastníkom nepriznal právo na ich náhradu, pretože konanie bolo zastavené.

U.

ROZHODNUTIE

Peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla podľa § 61 ods. 1 a 5 zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov je upravený ako fakultatívna dávka sociálneho zabezpečenia. Rozhodnutie o takejto dávke je vecou úvahy správneho orgánu, preto aj v prípade splnenia všetkých podmienok, uvedených v zákone, nárok na jej priznanie nevzniká.

(Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 27. januára 2005,
sp. zn. 1 SŽ-o-KS 32/04)

Krajský súd v B. B. rozsudkom z 8. októbra 2003 zamietol žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného z 21. mája 2003, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie Okresného úradu v Z. nad H. z 22. októbra 2002 o zamietnutí žiadosti o poskytnutie príspevku na kúpu osobného motorového vozidla. Krajský súd sa stotožnil so záverom žalovaného, že posúdenie miery funkčnej poruchy a funkčnej diagnostiky je v kompetencii príslušných posudkových lekárov, ktorí sa pri stanovení miery funkčnej poruchy opierali o odborné nálezy z lekárskeho vyšetrenia, ktoré mali k dispozícii. Podľa krajského súdu bol v preskúmvanej veci presne zistený skutkový stav, správny orgán postupoval v súlade s procesnými, ako aj hmotnoprávnymi normami, žalobca mal možnosť vyjadrovať sa k podkladom rozhodnutia a obhajovať svoje práva a záujmy. Ustanovenie § 61 ods. 1 zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnej pomoci“) hovorí len o možnosti poskytnúť peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla. Ak by bol v posudku tento príspevok navrhnutý, bolo by potrebné skúmať, či na jeho priznanie sú splnené podmienky uvedené v § 61 ods. 5 zákona, resp. či priznanie príspevku nevyklučujú iné okolnosti podľa § 61 citovaného zákona alebo iné jeho ustanovenia. Krajský súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutia a postup správnych orgánov je v súlade so zákonom, a preto žalobu zamietol.

V zákonnej lehote podal žalobca proti uvedenému rozsudku odvolanie. Žiadal, aby odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a vyhovel žalobe zo 17. augusta 2003 a zaviazal správne orgány revidovať celé správne konanie od počiatku. Podľa žalobcu v preskúmvanej veci nebol objektívne

a náležité zistený skutkový stav. Jeho zdravotný stav je veľmi zlý, má silnú cukrovku, deformity chodidla, nemôže riadne chodiť, ani používať MHD, pretože sa ľahko poraní, infikuje a rany sa veľmi ťažko hoja. Zdravotný stav nebol zistený a posúdený objektívne tak v správnom, ako aj súdnom konaní. Ďalej žalobca vyjadril svoj nesúhlas s posudkami vypracovanými tímom MUDr. H., ktoré považuje za neodborné. Konajúce orgány a ani krajský súd sa nezaoberali dôkazmi, ktoré žalobca predkladal a ktorých vykonania sa domáhal. Krajský súd nezohľadnil dôkazy, ktoré uvádzal v žalobe a na pojednávaní mu nebolo umožnené sa vyjadriť a predložiť ďalšie dôkazy. Podľa žalobcu krajský súd nezistil správne skutkový stav, ba vôbec ho nezisťoval a rozhodol nesprávne.

Žalovaný správny orgán vo svojom stanovisku k odvolaniu žalobcu uviedol, že posudok oddelenia posudkových činností Krajského úradu v B. B. je záväzným podkladom pre rozhodnutie. Podľa § 61 ods. 5 zákona o sociálnej pomoci občanovi, ktorý je podľa posudku odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom, možno poskytnúť peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla, ak bude vozidlo využívať na prepravu do zamestnania, do školského zariadenia alebo do zariadenia sociálnych služieb najmenej dvakrát do týždňa. Žalobca nenavštevuje ani jedno z uvedených zariadení, preto nespĺňa podmienku pre priznanie peňažného príspevku na kúpu osobného motorového vozidla.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.), preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní (§ 212 ods. 1 O. s. p.) a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

V správnom súdnictve preskúmajajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb. Správne súdnictvo je samostatne upravené v piatej časti Občianskeho súdneho poriadku a ustanovenia prvej, tretej a štvrtej časti tohto zákona sa použijú primerane pre riešenie otázok, ktoré nie sú priamo upravené v piatej časti (§ 246c O. s. p.).

Pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia. Súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia (§ 250i ods. 1 O. s. p.).

Z o d ō v o d n e n i a :

Občanovi s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorý je podľa posudku vydaného podľa § 57 ods. 1 a 2 zákona o sociálnej pomoci odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom, možno poskytnúť peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla, ak bude osobné motorové vozidlo využívať najmenej dvakrát do týždňa na účely prepravy do zamestnania, do školského zariadenia alebo do zariadenia sociálnych služieb (§ 61 ods. 1 a 5 zákona o sociálnej pomoci (v znení zmien a doplnkov účinných k 1. januáru 2003)).

Z uvedeného vyplýva, že peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla možno priznať, ak sú splnené nasledovné podmienky:

- a) žiadateľ je občanom s ťažkým zdravotným postihnutím,
- b) podľa posudku vydaného podľa § 57 ods. 1, 2 zákona je odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom,
- c) osobné motorové vozidlo bude využívať najmenej dvakrát do týždňa na prepravu do zamestnania, školského zariadenia alebo do zariadenia sociálnych služieb.

V konaní pred správnym orgánom bolo preukázané, že žalobca je občanom s ťažkým zdravotným postihnutím. Táto skutočnosť nebola nikým namietaná a spochybnená.

Sporná bola skutočnosť, či je žalobca odkázaný na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom. Žalobca celý čas tvrdil, že v jeho prípade je splnená aj táto podmienka. V podanej žalobe i odvolaní proti rozsudku krajského súdu namietal, že jeho zdravotný stav nebol riadne zistený a najmä objektívne vyhodnotený vo vzťahu k odkázanosti na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom.

Podľa názoru odvolacieho súdu bol v preskúmvanej veci dodatočne zistený skutkový stav a zdravotný stav žalobcu bol náležite posúdený z medicínskeho hľadiska.

Krajský súd nebol povinný vykonávať dokazovanie podľa predstáv žalobcu. V prieskumnom konaní súd môže vykonať dôkazy nevyhnutné na posúdenie zákonnosti napadnutého rozhodnutia. Lekárske nálezy a výsledky jednotlivých vyšetrení mal k dispozícii tak správny orgán, ako aj súd. Po ich vyhodnotení spolu s ostatnými dôkazmi získanými v konaní nebola jednoznačne preukázaná odkázanosť žalobcu na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom.

Keďže žalobca je dôchodca, nedochádza najmenej dvakrát týždenne do zamestnania ani do zariadenia sociálnych služieb, bezpochyby nespĺňa tretiu podmienku pre priznanie finančného príspevku na kúpu auta.

Námietky a výhrady žalobcu uvedené v jeho odvolaní proti rozsudku krajského súdu sú podľa názoru odvolacieho súdu skutkovo i právne bezvýznamné. V § 61 ods. 1 a 5 zákona o sociálnej pomoci je peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla upravený ako fakultatívna dávka sociálneho zabezpečenia, aj v prípade splnenia všetkých zákonných podmienok nemusí byť automaticky priznaná. V preskúmvanej veci však bolo preukázané, že nie sú splnené zákonné podmienky pre jej priznanie.

Odvolací súd sa stotožnil so skutkovými závermi a právnym názorom krajského súdu, a preto podľa § 219 O. s. p. rozsudok krajského súdu z 8. októbra 2003 ako vecne správny potvrdil.